

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

צו

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זי"ע"א

איִתָא קַל הַעוֹסֵק בְּתוֹרַת עוֹלָה קְאָלוּ הַקְרִיב עוֹלָה (מנחות ק"א), קְשָׁאָדָם מַחֲדָשׁ אֵיזָה דְּבַר חֻקָּמָה בְּתוֹרָה הוּא נוֹתֵן מוֹחִין בְּאוֹתוֹן הַדְּבָרִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵיוּ הַמוֹחִין בְּתַחֲלָה גְּהֵעִלְמִים מְלַבְּשִׁים בְּאוֹתוֹן הַדְּבָרִים, וְעַכְשָׁיו הוּא מִפְּשִׁיט אוֹתָם מֵהַלְבוּשׁ, וּמִתְגַּלִּים וּמִתְגַּדְּלִים, וְזֶהוּ קִשׁוּטֵי פֶלֶא, וְכֵן קְשָׁהוּ אֵלֶּיךָ מִדְּבַר דְּבָרֵי תוֹרָה בְּדַחֲלִילוֹ וּרְחִימוּ, הוּא נוֹתֵן מוֹחִין בְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים, וְלָכֵן קַל הַעוֹסֵק בְּתוֹרַת עוֹלָה קְאָלוּ הַקְרִיב עוֹלָה, מִפְּנֵי שֶׁפְּאֲשֶׁר הוּא מִדְּבַק בְּאוֹתוֹן הַדְּבָרִים בִּיְרָאָה וּבְאַהֲבָה, אַז הוּא נוֹתֵן חַיִּית חֲדָשׁ בְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים, אַךְ עַל פִּי שְׂוִתְקַלְקְלוֹ מַחֲמַת חֲסָאִים, אַךְ עַל פִּי כֵּן הֵם לְבוֹשִׁין דְּמַלְכָּא, אֲבָל קְשָׁהֵי בֵּית הַמְּקַדָּשׁ קָיָם וְהֵי מַקְרִיב קֶרְבָּן עוֹלָה, הֵיךְ נוֹתֵן כֵּחַ אַךְ בְּעוֹלָם הַמַּעֲשֵׂה: (לְיוֹשֵׁי אַמְרִים דָּף ג' ע"ג, וְהוּא בְּקִיצוֹר בְּכַתֵּר שֵׁם טוֹב ח"ב דָּף ג' ע"ב)

אור תורה | האדם דומה למזבח, ועליו ללמד את התורה החשובה יותר מהקרבנות בהתלהבות ובדבקות . . . . . א
אמרי פנחס | אם מתעורר בכקר בהתלהבות לעבודת הבורא סימן שעבודתו מאמש היתה בדחילו ורחימו . . . . . א
כסא דוד | מי שהוא ראש וחסוב עליו לנהג שררה רק מבחוץ אבל בקרב לבו פנימה יהיה שפל רוח . . . . . ב
כן איש חי | ההרגרי עברה מחסרים את הנשמה יותר מהעברה עצמה, משל נאה . . . . . ב
פתוחי חותם | 'השומר עצמו מחטא וקרא קריאת שמע כראוי זוכה שתעלה נשמתו בלידה למעלה . . . . . ג
שפת אמת לקוטים | על ידי שגורבים על המחשבה הרעה יש לה עליה . . . . . ג
פתח האהל | 'על מוקדה כל הלילה' - צרות ויסורי הגלות הדומה ללילה . . . . . ד
נעם אלימלך | על האדם לעשות הפך מדותיו הרעות . . . . . ד
אור המאיר | 'מדו בד' היא הכתנת - רמו שעל האדם להסתפק במועט . . . . . ה
של"ה הקדוש | סגלה שקבל הרמ"ק מאלהיו הנביא לשמירת המחשבה . . . . . ה
שפת אמת | כשהתלהבות כראוי כל מחשבה רעה נשרפת בהכל הלב כהמס דונג מפני אש . . . . . ה
תפארת שלמה | המתחבר עם הצדיק מתעלה עמו אפילו אם הוא בשפל המצב . . . . . ו
אגרא דכלה | קבלה מתלמידי הבעל שם טוב: המכונן לתקן המקור והשרש בטוח שתפלתו לא תשוב ריקם . . . . . ו
נעם אלימלך | הצדיק מדמה בכל נדנד חטא שהוא כחטא חמור ועל ידי כך גורם טובה לעולם . . . . . ז
פתוחי חותם | לאחר שובו בתשובה המלאכים הרעים שנבראו מחטאו מתים במקומו . . . . . ח
קהלת משה | על האדם לתקן כל חטאיו ולעשות מהם מלבושי כבוד להשם יתברך . . . . . ח
דגל מחנה אפרים | כשהצדיק אומר והשומעים מהרררים בתשובה מתרבה אור גדול מהעלאת המחשבות . . . . . ט
לקוטי מוהר"ן | לעתיד לבא תהנה העבודה רק בבחינת הודאה והפרת הבורא . . . . . ט
מהר"י מפעלזא | לעתיד לבא נביא קרבו תודה מחמת שנבין שהבורא עזר לנו בכל רגע מהגלות . . . . . ט
שפתי צדיקים | כל חטא שעושה האדם פיו מעיד בו על כך מבלי משים . . . . . י
ישמח משה | אם הבעלים לא עשה חשבון נפשו כראוי נגרמה עקב כך מחשבת פגול בלב הפהן . . . . . י
זרע קדש | השתמשות בטובות שהשפיע לו השי"ת לעבודתו הן האמצעי שביקלתו כביכול להשיב לבורא . . . . . יא
אור החיים | על ידי עסק התורה מעלים את נצוצות הקדשה הבלועים בסטרא אחרא . . . . . יב
מחשוף הלבן | רמו נאה לששת סדרי משנה - ששרשם בתורה שבכתב - בלשון הפסוק . . . . . יג
תפארת שלמה | כאשר משה רבנו עסק במצנה התעוררו כל ישראל לעשות כמוהו . . . . . יד

שבת הגדול

באר מים חיים | 'שבת הגדול' - על שם גדלת חג הפסח ונסיו המפרשים בשבת זו . . . . . יד
קדשת לוי | 'שבת הגדול' - על שם שכאשר קשרו ישראל את אלהי מצרים לא התנאו . . . . . טו
בית אהרן | פרשת צו נקראת תמיד לפני פסח - הכנה על ידי עניני הקרבנות . . . . . טו
מאור ושמש | טעם הדבר שפרשת צו נקראת בדרך כלל קדם פסח . . . . . טו
בני יששכר | 'שבת הגדול' על שם שעתה נעשו כגדול שיש בו דעת . . . . . יז
פרי צדיק | מנהג אמירת ההגדה בשבת הגדול - ענין היציאה משעבוד רחני לאמות משרש בשבת . . . . . יז
אמרי הרי"ם | מלבד ההכנות החזונית לחג יש גם לעשות הכנה בפנימיות . . . . . יח
אור לשמים | הזהירות ממהוה חמץ בלתי אפשרית אלא על ידי סיוע מלאכי מרום . . . . . יח
סיפורי החסידות | . . . . . יט
יומא דהילולא | . . . . . כד
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה . . . . . כז

פְּרַשַׁת צו

בשעת הַרְרִיעָה וכו' תוֹרְתוֹ אִימְתִי נַעֲשִׂית
אֶלָּא יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וכו', וְזֶהוּ וּדְאֵי חֶסְרוֹן
כִּי־ס גְּדוֹל שְׂיִבְטֹל מִכָּל מְלֻאכֶת הָעוֹלָם הַזֶּה
וְיִהְיֶה תוֹרְתוֹ אֲמִנְתּוֹ:

אמרי פנחס

רבי פנחס מקוריץ זיע"א

אם מתעורר בבקר בהתלהבות לעבודת
הבורא סימן שעבודתו מאמץ היתה
בדחילו ורחימו

הַסִּימָן שֵׁשׁ לְהֶאָדָם לְהַכְחִין אִם עֲבַד הַשֵּׁם
יִתְבַּרְךָ בְּאֵמֶת וְאִם הֵיטָה עֲבוּדָתוֹ
רְצוּיָה בְּיוֹם זֶה לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, גַּם אִם יֵשֵׁב
כָּל הַיּוֹם עַל הַסֵּפֶר, יְכוּל לִידַע בְּזֶה, דְּהֵנָּה
מִתּוֹרָה וְעֲבוּדָה שְׂאָדָם עוֹשֶׂה, נַעֲשֶׂה לְבוֹשׁ
לְנִשְׁמָתוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה הִלְבוּשׁ הַיָּא עֲלֶה
בְּכָל לַיְלָה לְמַעְלָה וּמִתְקַרְבֵּת לְקַרְבֵּן עַל
הַמִּזְבֵּחַ עַל יְדֵי מִיכָאֵל כֶּהֵן גְּדוֹל. אֲבָל אִם
תּוֹרְתוֹ בְּלֵי דְחִילוֹ וּרְחִימוֹ לֹא פָּרַחַת לְעִילָא
אִין לְנִשְׁמָה לְבוֹשׁ וְאִין לָהּ עֲלִיָּה. וְהַסִּימָן
לְזֶה אִם הֵיטָה לְנִשְׁמָה עֲלִיָּה, אִם נִתְעוֹרֵר
בְּבִקְרָה בְּהַתְלַהֲבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ אִזּוֹ סִימָן
שְׁהֵיטָה נִשְׁמָתוֹ קָרְבָן וְכו', וּמֵאוֹתוֹ אֵשׁ שֶׁל
מִזְבֵּחַ לְבוֹ מִתְלַהֵב לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ.

וְזֶה זֹאת תּוֹרַת הָעֲלִיָּה – פְּרוּשׁ לִידַע אִם
הֵיטָה לְתוֹרְתוֹ עֲלִיָּה אִם פָּרַחַת לְעִילָא,
הֵיטָה הָעֲלִיָּה – יַדַּע אִם נִשְׁמָתוֹ עֲלָתָה עַל
מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ שֶׁל מַעְלָה, כִּי הִלְיָה
עַד הַבִּקְרָה – הֵיטָה קָרְבָן עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ,
אִזּוֹ וּדְאֵי תּוֹרְתוֹ עֲלָתָה וְהַלְבִּישָׁה לְנִשְׁמָה.
וּבִמָּה יַדַּע זֹאת, לְזֶה אָמַר 'וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ
תּוֹקֵד בּוֹ' – דְּוָקָא אִם בְּהַתְעוֹרוּתוֹ יוֹקֵד
בּוֹ אֵשׁ בְּהַתְלַהֲבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, אִזּוֹ סִימָן
שְׁזֶה נִשְׂאָר מֵאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ שְׁהֵיטָה נִשְׁמָתוֹ
קָרְבָן (בְּשֵׁם רַבֵּי שְׁמַעְרִיל מוֹוִירְחֹבְקָא זִיע"א):

צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה
הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה
עד הבקר ואש המזבח תוקד בו (ו ב)

אור תורה

רבי דב בער ממנריטש זיע"א

הַאָדָם דוֹמָה לְמִזְבֵּחַ, וְעִלּוֹ לְלַמּוּד אֵת
הַתּוֹרָה הַחֲשׂוּבָה יוֹתֵר מִהַקְּרִבְנוּת
בְּהַתְלַהֲבוּת וּבְדַבְּקוּת

אֲפֻשֶׁר לומר על פי רמז כל הפרשה זו.
'צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת
תורת העלה' – פְּרוּשׁ, גִּירוּשׁ מִיָּד וּלְדוֹרוֹת,
כִּי הַתּוֹרָה לֹא תִתְבַטֵּל לְעוֹלָם, 'כִּי לֹא
תִשְׁכַּח מִפִּי זְרַעוֹ', לְכֶךָ זְרָם שְׂיַעֲסֹקוּ בַּתּוֹרָה
שֶׁהִיא הָעֲלִיָּה לְמַעְלָה מִכָּל הַקְּרִבְנוּת. וְאָמַר
וְהָדָר מִפָּרֵשׁ עַל אִיזוֹ תּוֹרָה זְרָם, וְאָמַר
'הִיא הָעֲלִיָּה עַל מוֹקְדָה' – רוֹצֵה לומר
שֶׁהִיא בְּהַתְלַהֲבוּת וּבְהַתְדַּבְּקוּת הַבוֹרָא יִתְבַּרְךָ
וְלֹא שְׂהֵיטָה חֵס וְשְׁלוֹם מִן הַשִּׁפָּה וְלַחִוּץ,
כִּי כָּל מְלָה דְלֹא נִפְקִית בְּדְחִילוֹ וּרְחִימוֹ
לֹא פָּרַחַת לְעִילָא, וְאִינָה קְרוּיָה עוֹלָה.

'עַל הַמִּזְבֵּחַ' – הוּא הַאָדָם הַנִּקְרָא מִזְבֵּחַ,
כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ו'ל (ב"ר י"ח)
עַל פְּסוּק (בראשית ב ז) 'וַיַּצֵּר אֵת הָאָדָם עֶפְרָ
מִן הָאָדָמָה', מֵהֵיכָן נִבְרָא מִמְּקוֹם כְּפָרְתוֹ
מִן מִזְבֵּחַ אָדָמָה. וְאָמַר 'כָּל הַלַּיְלָה' –
רוֹצֵה לומר כִּי יָמֵי חַיֵּי הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה
שֶׁהִיא דוֹמָה לְלַיְלָה, 'עַד הַבֶּקֶר' יִהְיֶה 'אֵשׁ'
– הִיא הַתּוֹרָה הַנִּקְרָאת אֵשׁ, 'תּוֹקֵד בּוֹ' –
בְּהַתְלַהֲבוּת גְּדוֹל וּבְדַבְּקוּת הַבוֹרָא יִתְבַּרְךָ.

וּבְסוּף הַפְּרָשָׁה (פסוק ו), 'אֵשׁ תָּמִיד וְגו'
לֹא תִכְבֶּה' אֲפִילוֹ רַגַע אֶחָד, רַק
יִקָּיֵם 'וְהִגִּית בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה'. וְזֶהוּ בְּאֵמֶת
צָרִיף גִּירוּשׁ גְּדוֹל מִיָּד וּלְדוֹרוֹת, כִּי לֹא תִבְטֵל
כְּנֻזְכָּר. וְעַל זֶה אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן בִּיתְרָה
צָרִיף לְגוֹרֵז, כִּי רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי לְטַעְמֵיהּ
דְּאָמַר (ברכות לה:): אִם יַעֲסֹק הָאָדָם בְּזֶרַע

כלומר ההנהגה והוא גם כן בגאונה, אז הוא עון פלילי ויש צער לשכינה בנסת ישראל שהיא בגלות. וזהו שאמר על המזבח – שהיא השכינה, 'כל הלילה' – בגלות, 'עד הבקר' – שיבא גאל. ולכן 'אש המזבח תוקד בו' – דינא דמלכותא, וחיב שרפה וחקנא לצלן:

בן איש חי

רבי יוסף חיים מפגוד זיע"א

ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס - הרהורי עברה המחסרים את הנשמה יותר מהעברה עצמה, משל נאה

אין צו אלא לשון זרוז, אמר רבי שמעון ב"ר יוחנן, הכתוב לזרוז במקום שיש חסרון כיס (רש"י מתורת כהנים). אותיות 'כיס' הם נפש רוח נשמה (ראה הקדמת הזוהר ו: י"ד ע"ד קרבא בתרין אתוון, כ"ף וסמ"ך, ובשער מאמרי רשב"י, י"ד נפש, סמ"ך רוח, כ"ף נשמה). וידוע דהרהור עברה עושה חסרון גדול בנר"ן יותר מן העברה עצמה, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (יומא כט.). הרהורי עברה קשים מעברה. נמצא חסרון כיס, שהם נר"ן, בא מן ההרהור. וידוע כי עלה באה לתקן על הרהור הלב, לכן אמר לשון 'צו' בעולה, כי 'צו' הוא לשון זרוז, שצריך זרוז יותר בחסרון כיס, שהם הנר"ן, מפני שהגוף צועק על חסרונו אם ירעב, אבל הנר"ן אינם צועקים, ואם לא יעשה זרוז לעמתם ישארו חסרים ורעבים.

וכמו שאמרו חכמי המוסר ז"ל, משל לאחד ששנה תרנגולת שמנה ביום אחד בשבת קדש ונתן לאשתו לשמור אותה לכבוד שבת, וביום שלישי קנה גם כן תרנגול שמן ונתן לאשתו. ובעת שבאה האשה להניח התרנגול בתוף הפלויב עם

כסא דוד

רבי חיים יוסף דוד אבולאי זיע"א

מי שהוא ראש וקשוב עליו לנהג שררה רק מבחוץ אבל בקרב לבו פנימה יהיה שפל רוח

כתוב בספר איומה בנדללות דף ד', כי מלך גדול ועצום בתכמה, וזהו דעתו בגאנותו, והפיר בחלי הגאונה, ושלח לחכם גדול לבקש עצה. ואמר לו שימעיט בתגלות, וכן עשה ולא הועיל. שימעיט בתפארת מלבושיו, ועשה ולא הועיל. עד שבא החכם לפניו והיו מטילים בגנות ופרדסים אשר למלך, מיני עשבי בשמים כפרחים ונרדים ואילני פרות משבחים מאד וכיוצא מערגות מטעי המלך האדיר הפלא ופלא. הלכו משם ועברו מקום משפך הזקמא, ועמד שם החכם משתאה מחריש עד שהמלך נצטער, ואמר לו מה זו עמידה במקום מטנף וריח נודף, סר"ח העדף. אמר לו, שאלתי מה לכם הצמחים הנאהבים שנהפך ריחכם הנעצר לסרחון הנתעב, והשיבו אתה הכאשר את ריחנו שהעברתנו בגופך, ויספק המלך את פניו ויקח מוסר ויחי מחוליו. והוא מוסר גדול, שיתן אדם את לבו שוממאכל חשוב מאד כמו גריק נעשה זה רע"י רמה וצואה על שעובר בגוף האדם, והאדם מצפה לזה, שאם לא יצא הפסלת אי אפשר להתקיים אפילו שעה אחת, ככרפת אשר יצר.

ועוד כתב. משם הרב נד יוסף, שזהו שכתוב (אסתר ה א) ויתלבש אסתר מלכות, כלומר מבחוץ לבשה כן, ובקרבא היתה הדיוטית ואבונה. וזהו וימרכיבי יצא בלבוש מלכות, כאשר יצא להנהגת העיר מלפני המלך, אבל בקרבו הנה שפל, עין שם בארץ.

ואפשר שזה רמז הכתוב. זאת תורת העלה – כלומר נמוס וקלוסין מי שיש לו גאונה. הוא העלה וקרי' היא העלה – כלומר אם מתנהג בשררה ואינו שפל בקרבו, רק 'הוא העלה', והיא העלה'

הוא שִׁירָא מִלְחָטָא וְשֹׁמֵר עֲצֻמוֹ כְּדִי שְׁלֵא לִפְגַּם בֵּה חֶסֶד וְשְׁלוֹם. לְזֶה אָמַר וְאֵשׁ הַמְּזֻבָּח תּוֹקֵד בּוֹ – דְּהֵינּוּ שְׁתַּמִּיד אֵשׁ תּוֹקֵד בּוֹ עַל עֶסְקֵי הַמְּזֻבָּח שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא בְּצַעַר, וְכִיּוֹן שְׁכָן וְדַאי שֶׁמֶר נִפְשׁוֹ שְׁלֵא לְחַטָּא, וּבָזֶה זֹכָה שְׁתַּעֲלֶה נִשְׁמַתוֹ בְּלִילָה לְאוֹר בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים:

שְׁפַת אִמַּת לְקוּטִים

רבי יהודה לייב מגור זיע"א

על ידי שגוברים על המחשבה הרעה יש לה עליה אולם גם למחשבת החוטא תהיה עליה אחר שיקבל ענשו

בַּזְהַר הַקְּדוּשׁ בְּפִסְקוֹ 'זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה', מַחֲשֶׁבֶה רָעָה דִּסְלָקָא בְּכַר נֶשׁ כּוֹ', פְּרוּשׁ כִּי מַחֲשָׁבוֹת רְעוּת תְּקוּנָם הוּא הַעֲלִיָּה שֶׁהָאָדָם מַחֲשֵׁב בָּהֶן, וְהַתְּקוּן הַרְאוּי הַלְיּוּת לְאַתְקָדָא כּוֹ' וְלִגְבוּר נֶגֶד הַמַּחֲשָׁבֶה לְדַחוּתָהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמַבַּ"ם ז"ל הַלְכוּת דְּעוֹת שְׁעַל יְדֵי אַהֲבַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא יַעֲלֶת חֵן יְכוּלִין לִגְרַשׁ מַחֲשָׁבוֹת רְעוּת. אָבֵל גַּם בְּאָדָם הַחוּטָא עִם כָּל זֶה נַעֲשֶׂה עֲלֵיָּה לְמַחֲשָׁבֶה זָרָה עַל יְדֵי תְּקוּן הַחֲטָא שְׁעַל פְּרַחוּ הָאָדָם יִתְקַן חֲטָא הַמַּחֲשָׁבֶה זָרָה אוֹ בַתְּשׁוּבָה אוֹ אַחַר מִיתָתוֹ וּבִגְוִיָּהֶם, וְעַל כֵּן פְּנִים הַמַּחֲשָׁבֶה זָרָה תְּקוּנָה עַל יְדֵי שְׁבָאָה לְאָדָם לְחֻשָׁב בָּהּ, וְלִכְךָ נִקְרְאוּ 'הַעוֹלָה', שְׁנֵיהֶם עֲלִיּוּתָהּ.

בטול חמץ - בטול המחשבות הזרות

אָבֵר הַתְּקוּן הַרְאוּי הוּא עַל יְדֵי שְׁאִין הָאָדָם מִטָּה עֲצֻמוֹ לְחֻשָׁב בָּהּ, עַל יְדֵי זֶה נִתְקַנָּת בְּסִדְרֵי הַרְאוּי כַּנִּל, 'עַל מוֹקְדָה', 'וְאֵשׁ הַמְּזֻבָּח תּוֹקֵד' הֵינּוּ עַל יְדֵי אֵשׁ שֶׁלְּהִבַּת אַהֲבָה הַגְּדוּלָה לְתוֹרַת ה' שֶׁנִּקְרְאוּ אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזְהַר הַקְּדוּשׁ עַיִן שָׁם, 'יש לשרף וילבצר מחשבות זרות להתבטל אהבת הכל באהבת התורה. וזהו ענין בטול חמץ קודם פסח שהוא זמן

הַתְּרַנְּגָלֶת, רְאֵתָה שֶׁהַתְּרַנְּגָלֶת לֹא נִשְׂאָר בָּהּ אֲלֵא עוֹר וְעֲצָמוֹת כִּי שְׂכַחָה לְהִבְיָא לָהּ מְזוּן, וְתִגַּד לְאִישָׁה. אָמַר לָהּ אִם כֵּן גַּם הַתְּרַנְּגוּל תַּעֲשִׂי אוֹתוֹ כְּךָ, אָמְרָה לוֹ אֵל תַּחוּשׁ מַעֲתָה, יַעַן כִּי הַתְּרַנְּגוּל צוֹעֵק וְאֹזְקָרְנוּ בְּדַאי, אָבֵל הַתְּרַנְּגָלֶת כִּיּוֹן שְׂאִינָה צוֹעֵקֶת לְכָךְ שֶׁכַּחֲתִי אוֹתָהּ. וְכֵן הָעֲנִין כָּאֵן, הַגּוֹף צוֹעֵק בְּרַעֲבוֹן וְלֹא יִשְׂכַחְהוּ הָאָדָם, אָבֵל נִרְ"ן אֵינֶם צוֹעֵקִים עַל חֲסְרוֹנָם, לְכָךְ צָרִיד זָרוּז גְּדוּל לְעַמְתָּם:

בתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

'זאת תורת העלה וגו' - השומר עצמו מחטא וקרא קריאת שמע בראוי זוכה שתעלה נשמתו בלילה למעלה

הַנְּשָׁמָה בְּכָל לַיְלָה עוֹלָה לְמַעֲלָה, וְלֹא כָּל אָדָם זֹכֵה לַעֲלוֹת לְרֵאוֹת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, אֵינּוּ זֹכָה רַק מִי שֶׁשׁוֹמֵר עֲצֻמוֹ מִלְּחַטָּא בַּיּוֹם, וּמִתְפַּלֵּל שְׁלֹשׁ תְּפִלוֹת כְּרָאוּי, וּבְלִילָה לֹא יִשְׁכַּב עַד שִׁיקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע עַל מִשְׁתֵּי וַיְתוּדָה וַיִּפְקֵיד רוּחוֹ בְּיַד הָאֵל הַנְּאָמֵן, וְאִזּוֹ זֹכָה שְׁתַּעֲלֶה נִשְׁמַתוֹ לְמַעֲלָה. וּבַעֲת שִׁיקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע יִמְסַר עֲצֻמוֹ עַל קְדוּשׁ ה'.

זֶהוּ שְׁאֵמַר 'זֹאת תּוֹרַת הָעֲלָה' – רוּמְזוֹ עַל הַנְּשָׁמָה שְׁזוּכָה לַעֲלוֹת בְּלַיְלָה, דְּלֹא כָּל הַנְּשָׁמוֹת זֹכוֹת לַעֲלוֹת. וּמִפְּרֵשׁ הַכְּתוּב תִּדַע לָךְ מִי הָעֲלָה, 'הִיא הָעֲלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמְּזֻבָּח' – דְּהֵינּוּ מִי שְׁלֵא שָׁכַב עַד שִׁיקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע וּמְסַר עֲצֻמוֹ עַל קְדוּשׁ ה', וְזֶהוּ 'עַל מוֹקְדָה' – דְּהֵינּוּ שְׁמֵסֵר עֲצֻמוֹ לְשִׂרְפָה עַל קְדוּשׁ ה' הַרְמוּזוֹ בַּמְּזֻבָּח, שֶׁתְּשַׁבּוּנוּ 'אֵל תּוֹנִיָּה', וְגוֹף הַמְּזֻבָּח בְּעֲצֻמוֹ רוּמְזוֹ לְשְׂכִינָה. וּמִדָּה שְׁאֵמַר 'וְאֵשׁ הַמְּזֻבָּח תּוֹקֵד בּוֹ', לְרַמְזוֹ דְּהָאָדָם הַזֶּה מְצַטְעַר וְדוֹאֵג הַרְבֵּה וְאֵשׁ דּוֹלְקַת בְּקַרְבּוֹ עַל גְּלוּת הַשְּׂכִינָה וְצַעֲרָה, וְכָל מִי שֶׁמְצַטְעַר עַל צַעַר הַשְּׂכִינָה פְּשוּט

מן האָהד וכו'. תלמוד ומעשה וכו', 'היא העלה' דיקא וכו'.

'העולה על מוקדה' - רמז לתשובה
בדמיון הרבן

שְׂעוּד בַּהּ גַּם כֵּן 'היא העלה על מוקדה' וכו', כְּרֵמוֹז לְעֵיל בְּשָׂאָר אֱלוֹ הַתְּבוּת תּוֹרָה וְקִיּוּם מִצּוֹת וכו', וְהִינּוּ לומר גַּם כֵּן, שְׂכֵמוֹ מַעֲשֵׂה הַגּוֹפְנֵי זֶה שֶׁל קָרְבַּן הָעֹלָה שְׂמֵבִיא בְּעַל תְּשׁוּבָה מִכָּל מְקוֹם לְעֲמַת הַרְהוּרֵי עֲבָרָה וכו' (ראה ויק"ר ז א), או לְעֲמַת הַעֲשִׂין (ראה רש"י ויקרא א ד), או לְעֲמַת שְׂגִיחָם כְּפִדּוּעַ וכו', כִּכָּה זֶה בְּעַל תְּשׁוּבָה יַעֲשֵׂה לוֹ מְנַה וְכֵה כְּכֹנְתוֹ וּבְמַחְשַׁבְתּוֹ בְּתְשׁוּבָתוֹ הַרְמַתָּה, שְׂיַחֲבֵי עֲצָמוֹ כְּמַעֲשֵׂה קָרְבַּן עוֹלָתוֹ וכו', וּבְכָל הָאֲפָשֶׁר לְדַמּוֹת לְכָל מַעֲשֵׂה הַהוּא יִרְדֵּף אֲחֵרָיו לְקַיְמוֹ מְנַה וְכֵה הֵן בְּמַחְשַׁבָּה הֵן כְּמַעֲשֵׂה וכו'. וְזֶהוּ 'זאת תורת העולה היא העלה' דְּהִינּוּ תַרְתִּי לְעֲמַת תַרְתִּי, גּוֹף הָעוֹלָה וְהַמְבִיאָה וכו'.

'העולה על מוקדה' - רמז להרוגים
על קדוש ה'

גַּם לְרִבּוֹת וְלְכָל הַרוּגֵי מַלְכוּת עַל קְדוּשַׁת ה' וְתַבְרֵךְ שְׁמוֹ וְתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה כְּפִדּוּעַ וכו', וְזֶהוּ 'על מוקדה על המזבח' וכו' – שְׂרָפָה וְהִרְגַּ וכו', 'כל הלילה' – הַגְּלוּת כְּפִדּוּעַ לְעֵיל מִזֵּהר הַקְּדוּשַׁת וכו', 'עד הבקר' שֶׁל הַגְּאֻלָּה וכו'. וְאֵשׁ הַמְזֻבַּח תּוֹקֵד בּוֹ – 'אשד'ת' כְּפִדּוּעַ, שְׂגַם כֵּן 'תוקד' בְּיִצְרוֹ הָרַע, עַל דֶּרֶךְ מְשַׁכְּחוֹ לְבִית הַמִּדְרָשׁ וכו'.

(סוכה נב:):

אֵהָבָה לְהַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא וְלִישְׂרָאֵל, עַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִים אֵהָבוֹת רְעוּת לְהִיּוֹת כְּפִדּוּעַ מִמַּשׁ כְּאֵדָם עַל יְדֵי כְּטוּלָם בְּשִׁשִּׁים וּבְאַלְף כְּאֵהָבָה הַשְּׁלֵמָה לְהַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא וְלְהַתּוֹרָה:

פֶּתַח הָאֵהָל

רבי דוד אביחצירא זיע"א

'על מוקדה כל הלילה' - צרות ויסורי
הגלות הדומה ללילה

ע"פ מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו'. וְהִינּוּ עַל פִּי דְרַכְנוּ כְּרֵמוֹז הַרְמּוֹז לְעֲמַת עֲלִית מַלְכוּת שְׁמַיִם וכו', שְׂגַם כֵּן עַל דֶּרֶךְ 'עמו אנכי בצרה' (תהלים צא טו) 'בכל צרתם לו צר' וכו' (ישעיה סג ט), 'כ"ב-כו"ל קלני מראשי קלני מדרועי וכו' (סנהדרין מו.). וּבְכֵמוֹ שְׂהִיתָה הָעוֹלָה מִתּוֹקֵדָה עַל גְּבֵי הַמְזֻבַּח כֹּל הַלֵּילָה עַד הַבֶּקֶר וכו', לְכָלוֹת וְלִשְׂרֹף כֹּל הַהוּא סִטְרָא בְּזִמְן שְׂבִית הַמְקַדָּשׁ הֵיךְ קַיִם וכו', כִּכָּה לְעֲמַת זֶה דִּיו לְעֵבֵד לְהִיּוֹת כְּרַבּוֹ, בְּנִיָּה יִשְׂרָאֵל, לְסַבֵּל צַעֲרָה וכו', כְּבָדִי שִׂיתְקַרֵּב הַקֶּץ וְתַחֲזוֹר הַעֲטָרָה לִישְׁנָה וכו', וּמְכַלְלוֹת צַעֲרָה וְגַם צַעַר בְּנִיָּה יַחַד כְּאֵהָד טוֹבִים. גַּם לְעֲמַת קָרְבַּן עוֹלָה, דְּהִינּוּ סְגֻלָּה שְׂהִיתָה נַעֲשִׂית עַל יְדֵה וכו', וּכְתִיב 'וְהוּא מְחַלֵּל מִפְּשַׁעֵינוּ מִדְּכַא' וכו' (ישעיה נג ה, וראה ילקוט ישעיה רמז תעו שהוא רמז על מלך המשיח).

'העולה על מוקדה' - רמז להקמת
עצמו על התורה

וְכֵן אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיְמַת אֲלָא בְּמֵי שְׂמֵמִית עֲצָמוֹ עֲלֶיהָ וכו' (ברכות סג:), וְזֶהוּ רְמֵז 'על מוקדה' וכו'. גַּם הוּא עַל דֶּרֶךְ הַרְמּוֹז... בְּתַבַּת 'העלה' שְׂהִיא רְאִישֵי תְבוּת 'עֲשִׂין לְאוּיִן חֲמִשָּׁה חֲמִשֵי תוֹרָה' וכו', שְׂהוּא עַל דֶּרֶךְ לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הַעֲקָר אֲלָא הַמַּעֲשֵׂה וכו' (אבות פ"א מ"ו), וְגַם אֵין בּוֹר יִרָא חֲטָא וכו' (שם פ"ב מ"ה), רַק וְאֵךְ טוֹבִים הַשְּׂנִיִּים

וְלִבְשׁ כִּהְנוּ מִדּוּ כַד (ו א)

נַעַם אֵלִימְלֵךְ

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

על האדם לעשות הפך מדותיו הרעות

וְלִבְשׁ כִּהְנוּ' – דָּאָדָם הַנִּגְנָס בְּעַבּוּדָתוֹ יַתְבַּרֵךְ שְׁמוֹ נִקְרָא כִּהְנוּ, וְלִבְשׁ עֲצָמוֹ

בנדאי אל יצטרף לעבר דרף וגבולים לכתת ולקצץ רגליו מעיר לעיר עבור פונקטו. והרמז בתבת מד"ו, נוטריקון "מעבר דרף וגבולין":

אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ו ח)

ש"ה הקדוש

רבי ישעיה הורוויץ זיע"א

סגלה שקבל הרמ"ק מאלהו הנביא לשמירת המזשכה

מצאתי כתב יד של האלהי מורנו הרב מלשה קורוונרא ו"ל שכתב, וזה לשונו: למדנו זקן אחד, לבטל המזשכה יאמר פסוק זה הרבה פעמים, 'אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה'. ובעיני פשוט, שנה תזקן הנה אלהי הנביא, ולרב ענותו של הרב, לא רצה לגלות. על כן הוא נזהר בזה במי שגפול בלבו ממשכת און או ממשכת הקל, שיאמר הפסוק הנזכר לעיל הרבה פעמים. ונראה בעיני, שיאמר גם כן הפסוק (תהלים קיט גיג) 'סעפים שגאתי ותורתך אהבתי', ויאמר אותו בהתעוררות גדול, ויהיה עבור כארי:

שפת אמת

רבי יהודה לייב אלטר מגור זיע"א

כשהתלהבות כראוי כל מחשבה רעה העולה על הלב נשרפת בהבל הלב בהמס דונג מפני אש

ידוע מדברי קדשו של הפעל שם טוב כי צריך להיות תמיד נקדה התלהבות בלב איש ישראל, ועל זה נאמר 'אש תמיד תוקד'. 'המזבח', רמז על הלב. 'ותמיד', אינו דייקא בזמן, אבל צריך להיות התלהבות על תמיד. וכשמקבל על עצמו בכל לב

'מדו בד', פ"ש רש"י מדו - כמדתו פרוש, רמז שנגד מדתו הרע שיש בו באדם, יתאמץ מאד לעשות הפך מדה זאת. למשל אם יש בו מדת פ"עס, יכריח עצמו להתאמץ לכבו להיות רחמן על כל דבר. אם יש בו מדת גאון, ישפיל עצמו בתכלית השפלות מדה כנגד מדה וזהו רמז 'בד', שהוא פשתן רמז למדת כילות וקמצנות שנה מדה גרוע ביותר. כמו דאיתא בספר הישר לרבנו תם (שער שיש"י). כמו שמצינו בפסוק (בראשית ד ג) 'שקין הביא מפרי האדמה', ופרש רש"י מנרע פשתן מן הגרוע. 'וימכסי בד' היה על בשרו' - רצה לומר שצריך שיכניס עצמו במדה זאת להתאמץ נגדה שלא יהיה קמצן וכלי, ואז כאשר תזקן המדות שבו ויתנהג כן ימים רבים כל מי חיו ויהיה אצריך בעולם הזה וטוב לך בעולם הבא, אמן:

אור המאיר

רבי זאב וואלף מז'טומיר זיע"א

'מדו בד' היא הכתנת - רמז שעל האדם להסתפק במועט

ו'לכש 'היה' - אזכה לצדיק הרוצה לגשת אל עבודת הקדש פנימה, להיות מן העובדים אותו יתברך באמת ובלב שלם. כי נודע (רש"י שמות כט ה) 'כהן' משמעו לשון עבד, ראשית דבר מלמדו התורה, 'ולכש כהן' - בעצמו מדה זאת - 'מדו בד', וכפירש רש"י היא הכתנת, ומה תלמוד לומר 'מדו' ששהא כמתתו, כלומר יסתפק במעוט כל מה דאפשר, וימאס במוותרות ממאכל ומשתה וכסות, כי אם המכרח בה כמו הכתנת, וגם זאת תהא כמדתו דייקא. 'על בשרו' - שלא יהא דבר חיצו (ובחיים יט.), כי בנדאי אין חציצה גדולה מנה החוצץ בינו לבין קונו, ויבא ל'כש הכהן לקנות בעצמו מדה טובה זו,

וּנְפֶשׁ שְׁלֵא יִשְׁתַּנָּה, אָז 'לֹא תִכְבֶּה'.
 וּכְשֶׁהִתְלַחֲבוּת הוּא פְּרָאוּי מִמִּילָא מִחֻשְׁבָּה
 רְעָה הַעוֹלָה עַל הַלֵּב נִשְׁרַפֶּת בְּהֶבֶל הַלֵּב
 'כִּהְמָס דּוֹנָג מִפְּנֵי אֵשׁ' כו' (תהלים סח א).
 וְעַל יְדֵי שְׁנוּשְׁרַפֶּת מִחֻשְׁבָּה וְרָה בְּהֶבֶל הַלֵּב
 בָּא אַחַר כֶּף אֹר חֲדָשׁ.
 וְזֶהוּ שְׂכָתוּב 'עַל מוֹקְדָה כָּל הַלֵּילָה' כו',
 אַחַר כֶּף 'וּבַעֲרֵי' כו', כִּי כֶּף כְּתִיב
 בְּכַרְיִיתוֹ שֶׁל עוֹלָם (בראשית א ה) 'וַיְהִי עָרֵב
 וַיְהִי בֹקֵר', כִּי כֶּף עֲשֵׂה הַבּוֹרָא יִתְבַּרֵּךְ
 לְהִיּוֹת בָּא אֹר הַבּוֹרֵר עַל יְדֵי הַתַּעֲרׁוּבוֹת
 כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (איוב כו יז) 'יִכִּין וְצַדִּיק לְבֶשׂ'.
 וְכַפֵּי שְׂרַפֶּת מִחֻשְׁבוֹת זְרוֹת כֶּף נִתְחַדֵּשׁ לוֹ
 בְּבִקְרָא כֶּף חֲדָשׁ דְּכְתִיב מִחֲדָשׁ בְּכָל יוֹם
 כו'. אַף עַל פִּי כֵּן מְצוּה לְהִבְיֵא מִן
 הַחֲדִיּוֹט:

וְכָל מִנְחַת כַּהֵן כְּלִיל תְּהִיָּה לֹא תֹאכַל (ו טז)

אגרא דכלה

רבי צבי אלימלך מדינב זיע"א

קבלה מתלמידי הבעל שם טוב: המקור
 לתקן המקור והשרש בטוח שתפלתו
 לא תשוב ריקם

וְכָל מִנְחַת כַּהֵן כְּלִיל תְּהִיָּה וכו'. יֵשׁ
 לְרַמְזוֹ בְּדַרְךְ רַמְזוֹ בְּרַמְזֵי הַמְצוּה הַזֹּאת,
 קְבָלָה בְּיַדְנוֹ מִתְלַמְיֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב
 שֶׁהַמְתַּפְּלֵל לֹא יֵשִׁים מִגְמָתוֹ לְדָבָר הַנְּחַסֵּר
 לְפִי רְאוּת הַעֵיִן, רַק בְּרֵאוּתוֹ שֵׁשׁ לְבָן
 יִשְׂרָאֵל אֵיזֶה חֶסְרוֹן הֵן בְּגוֹפּוֹ הֵן בְּמַמּוֹנוֹ,
 מִסְתַּמָּא יֵשׁ אֵיזֶה חֶסְרוֹן וּפְגָם חֵס וְשְׁלוֹם
 בְּאֵם הַבְּנִים שֶׁלְמַעֲלָה מְקוֹר נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל,
 מִזֶּה נִמְשָׁךְ חֶסְרוֹן לְעֻנְפֵיהֶּ נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
 הַעֲמוּסִים מִנֵּי בָטָן, וּמְכוּוֹן תְּפִלָּתוֹ לְמִקְוֵן
 הַמְקוֹר וְהַשְּׂרָשׁ וּמִמִּילָא תִקְנֵי הַעֲנָפִים,
 הַמְתַּפְּלֵל כְּזֶה בְטוֹחַ שְׁלֵא תִחְזֹר תְּפִלָּתוֹ
 רִיקָם כִּי אֵינוֹ מְכוּוֹן לְהִנָּחַת עֲצָמוֹ רַק
 לְצַרְךְ גְּבוּחַ.

וְזֶה מְרַמְזוֹ בְּפִסּוּק הַזֶּה, וְכָל מִנְחַת כַּהֵן
 (כֶּהֵן נִקְרָא הַעֲבָד הָאֲמִתִּי הַמִּיַּחַד מַעֲשֵׂיו)

וְזֶהוּ שְׂכָתוּב 'עַל מוֹקְדָה כָּל הַלֵּילָה' כו',
 אַחַר כֶּף 'וּבַעֲרֵי' כו', כִּי כֶּף כְּתִיב
 בְּכַרְיִיתוֹ שֶׁל עוֹלָם (בראשית א ה) 'וַיְהִי עָרֵב
 וַיְהִי בֹקֵר', כִּי כֶּף עֲשֵׂה הַבּוֹרָא יִתְבַּרֵּךְ
 לְהִיּוֹת בָּא אֹר הַבּוֹרֵר עַל יְדֵי הַתַּעֲרׁוּבוֹת
 כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (איוב כו יז) 'יִכִּין וְצַדִּיק לְבֶשׂ'.
 וְכַפֵּי שְׂרַפֶּת מִחֻשְׁבוֹת זְרוֹת כֶּף נִתְחַדֵּשׁ לוֹ
 בְּבִקְרָא כֶּף חֲדָשׁ דְּכְתִיב מִחֲדָשׁ בְּכָל יוֹם
 כו'. אַף עַל פִּי כֵּן מְצוּה לְהִבְיֵא מִן
 הַחֲדִיּוֹט:

כָּל זֶכֶר בְּנֵי אַהֲרֹן יִאֲכַלְנָה חֶק עוֹלָם לְדוֹרֵיהֶם

(ו יא)

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

המתחבר עם הצדיק מתעלה עמו
 אפילו אם הוא בשפל המצב

הַתּוֹרָה מְרַמְזֵת בְּזֶה גְדֻלַּת מַעֲלַת דְּבוּק
 חֲכָמִים וְצַדִּיקֵי הַדּוֹר. כָּל הַמְסַתְּפֵף
 בְּצֵלָם וּמִתְאַבֵּק בְּצַפּוֹר וְגַלְיָהֶם, אַף כִּי הוּא
 אֵינוֹ בְּמַדְרַגָּה הַנְּכוֹנָה, עִם כָּל זֶה אִם הוּא
 מִחְבֵּר לְטַהוֹר יֵשׁ לוֹ תְּקוּמָה לְהִיּוֹת לוֹ
 עֲלִיָּה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק כִּי כָּל הַמְחַבֵּר לְטַהוֹר
 טַהוֹר. כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ בְּמִשְׁנֵה בְּמַסְכַּת זְבַחִים
 פ"ט הַקְּרָנִים וְהַטְּלָפִים כָּל זְמַן שֶׁהֵם מְחַבְּרִים
 יַעֲלוּ, פָּרְשׁוּ לֹא יַעֲלוּ, רַמְזוֹ עַל הַנֶּ"ל, אִם
 הוּא מְחַבֵּר לְצַדִּיק יַעֲלוּ עִמוֹ אַף שֶׁהוּא
 בְּשִׁפְלַת הַמַּדְרַגָּה.

וְזֶה הַמְרַמְזוֹ בְּפִסּוּק. 'כָּל זֶכֶר בְּנֵי אַהֲרֹן'
 בְּחִינַת דָּכָר וּמִשְׁפִּיעַ הוּא הַכֶּהֵן בְּחִינַת

חטאת. ונהו 'במקום' – רצה לומר באותו דבר ונדנוד חטא 'אשר תשחט העלה', עליו 'תשחט החטאת' – יהיה חשוב בעיניך כאלו נתחבת חטאת לפני ה'. רצה לומר דע לפני מי חטאת ועד היכן הפגם הולך לפני ד' למעלה. 'קדש קדשים היא', רצה לומר המדרגה הזאת היא קדש קדשים.

'הפכה' המחטא – רצה לומר הצדיק אשר תמיד מחטא ומאשים עצמו תמיד, 'יאכלנה במקום קדש' – פרוש אכילה לשון חטא, 'אכלה ומחתה פיה' (משלי ל ט), דהינו בכל דבר קדשה שעושה, תתן דעתו לחפש היטב מה שמחסר באותה מצוה, ויחשב לעצמו חטא גדול. 'תאכל בתצר אהל מועד' – רצה לומר העולם הזה נקרא חצר, ועולם העליון נקרא אהל מועד, על דרך שאמרו חז"ל (אבות פ"ד מט"ו) העולם הזה דומה לפרוודור בפני העולם הבא, והינו הצדיק המתנהג כנ"ל יגרם טובה לעולם שיהיה הנאה בעולם הזה על ידו, וזהו 'תאכל בתצר אהל מועד'.

'כ"ף אשר יגע בכשרה קדש' – רצה לומר אם יבא לו איזה המתשבה הנגע אל הבשר דהינו לתאנותו, 'קדש' – רצה לומר יראה להביא הדבר ההיא אל הקדשה. 'ואשר יזה מדמה על הנגד' – רצה לומר אם יהיה נתפש בדבר קל, דהינו בדבר חומריות וגשמיות שקל, וליזה רומז מלת 'יזה', 'תכבס במקום קדש' – רצה לומר שייכבס הדבר ההיא בדברי קדשות ותפלות. 'וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר' – על דרך שאמרו חז"ל (סנהדרין נב:) תלמיד חכם דומה לפני עם הארץ דבר עמו דומה בעיניו פקיתון של פסוק, אכל עמו דומה לו פקיתון של חרס הנשבר שאין לו תקנה, עין שם:

לה' בלתי לה' לבדו, וטעמא רבא אית ביה, דידוע מאלפ"א בית"א דאטב"ח שהוא צרוף כל האחדים לעשירות, הינו א"ט הוא מספר י', וכן ב"ח וכן ג"ו ד"ו, נשאר אות ה' בלא בן זוג וכן כל העשירות למאות פנה, י"צ כ"פ ל"ע מ"ס, נשאר אות נו"ן יחיד בלא בן זוג. וכן בהצטרף כל המאות לאלפים, דכבר ידעת אותיות מנצפ"ך הפולים הם נחשבים אחר התי', הינו כ' ה' מאות, ס' ו' מאות וכו', וככה תצטרף ק"ץ ר"ף ש"ן ת"ם, נשאר אות כ' בלא בן זוג (הנה תראה אהיון כה"ן, הם יחידים בלא בן זוג, על בן העבד באמת בשביל האחדות נקרא כה"ן. ואמר וכל מנחת כה"ן (הינו תפלת הכהן העבד ומתפלל באמת לשם האחדות), 'כליל תהיה' (תהיה תפלתו לשם הכולל, הינו מחמת שיש חסרון בהכולל הינו השכינה הקדושה), 'לא תאכל' (הינו הנאה פידוע, דלא תאכל לכולי עלמא גם אסור הנאה במשמע (פסחים כא:)) הינו לא תכונן להנאת עצמך, ודי בזה למשכיל על דבר חכמה:

דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת חטאת וגו' במקום אשר תשחט העלה תשחט חטאת (ו יח)

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א
 הצדיק מדמה בעצמו בכל נדנוד הרהור חטא שהוא כעובר על חטא חמור ועל ידי כך גורם טובה לעולם
 'דבר אל אהרן כו' זאת תורת החטאת כו' במקום אשר תשחט העלה תשחט חטאת'. רצה לומר שכל דבר ודבר שיש בו נדנוד חטא אף שאינו אלא כדגמת הרהור הלב שעולה בא עליו, יהא נחשב בעיניך כאלו עברת על חטא שיש בו חיוב

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

סרם שוב האדם בתשובה ראויה נשמתו להאבד ולאחר שובו בתשובה המלאכים הרעים שגברא מחטא ומתים במקומו

אפשר לרמז על פי מה שאמר התנא עליו השלום (אבות פ"ד מ"א) דהעושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד והעובר עברה אחת קונה לו קטגור אחד. והמלאך הטוב הנבא מן המצוה והרע הנבא מהעברה, כל אחד נבא שלם ממש, ועל כל מצוה ומצוה נבא מלאך טוב, ועל כל עברה ועברה נבא מלאך רע.

והנה פשוט האדם בתשובה שלמה נראוי ויתקן את אשר ענת, כל המלאכים רעים שגבראו ממעשיו הרעים בלם חוזרים פגרים מתים. ועל זה בשר נתן הנביא לדוד המלך עליו השלום ג' ה' העבירי חטאתך לא תמות' (שמואל ב' יב, א), דהינו המלאך הרע הנקרא 'חטאת' העבירו והמיתו, ולכן אתה לא תמות. והנה אם לא תור האדם בתשובה ונשארו המלאכים הרעים שגבראו ממעשיו הרעים קימים, בודאי שנפשו היא שתמות ותאבד. ועל זה נאמר (יחזקאל יח ד) 'הנפש החטאת היא תמות', לא אמר הנפש שחטאה, רק 'החטאת', לשון הוה, לומר לך 'הנפש החטאת' ונולד מלאך הנקרא חטאת ועדין עמד, בשלא המיתו בתשובתו, הנפש בודאי היא תמות'.

וזהו פונת הפסוק 'זאת תורת החטאת' – דהינו פשוט אדם בתשובה ויחזר להתקדש ולהתדבק בשכינה הנקראת זאת ובתורת ה', מה יהיה משפט המלאכים הרעים הנקראים 'חטאת' שגבראו ממעשיו הרעים, לזה אמר 'במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת' – כלומר קודם שישוּב זה האדם בתשובה היה ראוי שתשחט

ותאבד נשמתו הנקראת עולה, ועכשו זה המלאך הרע הנקרא 'חטאת', הוא שישחט תמורתה והיא תשאר תמימה בלי מום, ופרוש 'במקום' זה הוא לשון תחת, והכי קאמר תחת אשר תשחט העלה תשחט החטאת, ודומה לו 'והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי' (הושע ב א). וזה שאמר 'קדש קדשים הוא', קאי אל העולה שהיא הנשמה, כלומר עכשו שמת החטאת שהוא המלאך הרע, אם בן נתקן האדם הנה והנשמה קדש קדשים היא':

ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים (ו ד)

קהלת משה

רבי משה אלנקים בריעה מקו'נין זיע"א

על האדם לתקן כל חטאיו ולעשות מהם מלבושי כבוד להשם יתברך

ופשט את בגדיו וכו', על דרך שאמרו חז"ל (סנהדרין לו.) אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו, שצריך האדם להפשיט מעצמו את הבגידות שהיה בו מעודו עד היום ולעשות מהם לבושי קדשא לכבוד ולתפארת, כל הבגידות שגברא אפילו מנעוריו, וכנ"ל באברהם אבינו ע"ה. וכן שמעתי מאמור"ר זצלה"ה (המגיד מקו'נין זיע"א) שאמר לי, האמן לי בני פי כל המחשבות שהיה לי מעת עמדי על דעתי תקנתי בלם. וזהו 'ופשט את בגדיו' – ש'פשט ממנו כל הבגידות. 'ולבש בגדים' – שיעשה מהם בגדים ולבושי קדש ממה שהיה עד עתה בבחינת אחרים ואחוריים 'הפכם להיות לבושין ובגדים':

והכחן המקריב את עלת איש עור העלה אשר
הקריב לכהן לו יהיה (ו יב)

דגל מחנה אפרים

רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זיע"א
כשהצדיק אומר מוסר והשומעים
מהרהרים בתשובה מתרבה אור גדול
מחמת העלאת המחשבות

וְהַכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֶת עֹלֹת אִישׁ עֹר
הָעֹלָה אֲשֶׁר הַקֹּרֵב לְכַהֵן לֹ
יְהִיָּה. קשה דתורה ליה למכתב אשר
הקריב לו יהיה. ונראה לי שיש לבוש
למחשבות, על דרך משל כמו תורה
צריך לבוש שינפשט ויתרחב בבאור,
כך יש לבושים למחשבות. ושמעתי
מא"ז זלה"ה שהמחשבה של אדם
היא קומה שלמה. וזהו וְהַכֹּהֵן הַמִּקְרִיב
אֶת עֹלֹת אִישׁ, שעולה הוא המחשבה
פידוע, הינו שצדיק מקרב מחשבה שלו
להקדוש ברוך הוא וגם מחשבות אחרים
הדבוקים בו, והינו כשאומו להם דברי
מוסר ויראה והם הקשיכו לקולו וחזורים
ומהרהרים בתשובה, אזי מחשבתו מקרב
להקדוש ברוך הוא ויצא מהלבושים
שהיו מקדם מחשבות זרות ונתעלה
למחשבות טובות.

וְזֶה 'עור העלה' – הינו הלבושים
של המחשבות זרות שהיה לו
קודם, 'אשר הקריב לכהן' – שהוא
הקדוש ברוך הוא, כמו שכתב אור
החיים וזהר הקדוש (ח"ג טו), אזי לו
יהיה – פרוש אור גדול שנתרבה
להצדיק מזה שמקרב לכבות ומחשבות
ישראל להקדוש ברוך הוא. וזהו בתורתו
של רבי מאיר כתיב פתנת אור
באלף (ב"ר כ ט) מתמת שתורתו היה
כלו אור:

אם על תודה יקריבנו (ו יב)

לקוטי מזהר"ן

רבי נחמן מברסלב זיע"א
לעתיד לבא תהיה העבודה רק בבחינת
הודאה והכרת הבורא

עָקַר שְׁעָשׂוּע עוֹלָם הַבָּא, הַהוֹדוֹת וְהַלֵּל
לְשֵׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבַּרַךְ וְיִלְחַפֵּר אוֹתוֹ
יִתְבַּרַךְ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה סְמוּכִים וְקְרוּבִים אֵלָיו
יִתְבַּרַךְ, כִּי כָל מֵה שְׂיֻדְעִין וּמִפְרִיזִין אוֹתוֹ
יִתְבַּרַךְ בְּיוֹתֵר, סְמוּכִים אֵלָיו בְּיוֹתֵר. כִּי שְׂאָר
כָּל הַדְּבָרִים יִתְבַּטְּלוּ לְעֵתִיד כָּלֵם, בְּבַחֲנֵינֵי
'כָּל הַתְּרַבּוּת בְּטָלִין חוּץ מִקְרַבֵּן תּוֹדָה'
(ויק"ר ט ז), שְׂלֵא יִשְׂאָר לְעֵתִיד רַק בְּחֵינֵי
תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, לַהוֹדוֹת וְהַלֵּל וְלִדְעַת אוֹתוֹ
יִתְבַּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיה יא) 'כִּי מִלְּאָה
הָאָרֶץ דַּעַת אֶת ה' כְּמִים לַיָּם מִכֹּסִים', שְׁזֶה
כָּל שְׁעָשׂוּע עוֹלָם הַבָּא (ח"ב תורה ב):

מהר"י מבעלזא

רבי יהושע מבעלזא זיע"א
לעתיד לבא נביא קרבן תודה מחמת
שגביו שהבורא יתברך עזר לנו בכל
רגע ורגע מהגלות

לְעֵתִיד לְבָא כָּל הַתְּרַבּוּת בְּטָלִין וְקַרְבֵּן
תּוֹדָה אֵינּוּ בְּטָל (ויק"ר ט ז). כָּל
הַמוֹעֲדִים אָנוּ עוֹשִׂים לְזַכֵּר יְצִיאַת מִצְרַיִם
וְלַנְּסִים וְנִפְלְאוֹת שְׁעִירָנוּ ה' יִתְבַּרַךְ מְאֹד,
וְלְעֵתִיד נֶאֱמַר (ירמיה כג ז) 'לְכֵן הִנֵּה יָמִים
בָּאִים נְאֻם ה' וְלֹא יֵאמְרוּ עוֹד חֵי ה' אֲשֶׁר
הָעֹלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאָרֶץ מִצְרַיִם כִּי אִם
חֵי ה' אֲשֶׁר הָעֹלָה וְאֲשֶׁר הֵבִיא אֶת זֶרַע בֵּית
יִשְׂרָאֵל מֵאָרֶץ צָפוֹנָה וּמְכַל הָאָרְצוֹת אֲשֶׁר
הִדְחַתִּים שָׁם, וּבְכַרְכוֹת (יב:) לֹא שִׁתְּעַקֵּר
יְצִיאַת מִצְרַיִם מִמְּקוֹמָהּ אֶלָּא שִׁתְּהֵא שְׁעִבּוֹד
מִלְכֵיּוֹת עָקַר וְיְצִיאַת מִצְרַיִם טָפַל לוֹ.

וְהִנֵּה זֶה אֵין צָרִיף לּוֹמַר מִמֵּה שְׁעִירָנוּ
הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ מְאֹד בְּמִצְרַיִם וְלְעֵתִיד

ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא (ו יח)

ישמח משה

רבי משה מאוהל זיע"א

אם הפעלים לא עשה חשבון נמשו כראוי נגדמה עקב כך מחשבת פגול בלב הכהן

פרש רש"י (ד"ה ואם) במחשב לאכלו בשלישי הפתוב מדבר, עין שם. ויש להקשות למאי צריך לומר 'המקריב אותו לא יחשב לו' דהוא שפת יתר, פיון דכתב כבר 'לא ירצה' אם פן הקרבן פסול וממילא לא עלה לבצלים לשם חובה, דמה אם שחט שלא לשמן סתמא, מצינו בריש זבחים (ב) דאף אם הקרבן כשר, מכל מקום לא עלו לבצלים לשם חובה, מכל שכן היכי דהקרבן פסול. גם יש להפליא למה תצא זאת מלפני הפהנים עובדי ה' לשחוט את הזבח על מנת לאכלו ביום השלישי דייקא, דאטו ברשיעי עסקינן או מומר להכעיס חס ושלום, הלא מסתמא הפהנים המה יראי ה', ואין בודקין מהמזבח ולמעלה (פסחים ג).

והנראה לי בזה, דהנה כבר עמדו הקדמונים על ענין הקרבנות, דאם אדם חטא בהמה מה חטאה, וכבר היה דברינו בזה למעלה (בפרשת ויקרא), דהעקר הוא דעל ידי הקרבן ישים החוטא אל לבו ויחשב בעצמו מה זה שבשביל שחטאתי אני, ישחט תמורתו בעל חי שלא חטאה ואין עול בכפה, ובודאי אין זה פי אם השתעבד הפחות להנכבד ממנו, פי על ידי זה התר לי לשחוט הבעל חי תמורתו והנה נפשה תחת נפשי, הנה מזה גבא החוטא לקח קל וחמר בעצמו, ומה אם הבעל חי לנגד האדם אשר לא בראו ולא גמלו פל טוב כן, על אמת פמה וכמה איך ראוי להאדם להשתעבד ולהכניע להנכבד מלך מלכי

שיראו נפלאות ה' עין בעין, אף דלעתיד כשיעזרנו השם יתברך, נראה איך שיעזרנו השם יתברך גם בגלותנו בכל יום יום מהגלות, כדאיתא בגמרא (שבת ג:) אם באנו לכתב אין אנו מספיקים. ואז לעתיד נבין איך שיעזרנו השם יתברך בכל רגע ורגע בגלות, ואז נצטרף להביא קרבן תודה על כל מה שיעזר לנו השם יתברך עתה בגלותנו, ועל פן לעתיד לא נצטרף לשום קרבן, רק קרבן תודה אז על כל מה שיעזרנו השם יתברך עתה בגלותנו:

שפתי צדיקים

רבי ישעיה מדינאוויץ זיע"א

כל חטא שעושה האדם פיו מעיד בו על כך מבלי משים

במדבר (ויק"ר ט ה) 'אם על תודה יקריבנו' הדין הוא דכתיב (משלי יד ט) 'אילים יליץ אשם', אמר רבי יודן, הטפש הזה מתרגם חובתו בפיו, שמעתי בשם הרב האלהי וכו' הבעל שם טוב ז"ל, שהיה מרגלא בפומיה לומר, כל חטא שעושה אדם בליהל מכרח הוא להגיד בפיו ביום לפני הבריות מה שעשה, אף אונים אין להם להבין דבריו, וגם הוא אינו מרגיש בעצמו מה שפיו מעיד עליו.

ופעם אחד נסע בדרך עם החברניא ז"ל, אמר להם דעו שאותו עגלון. תמהו ואמרו לא שמענו ממנו שום רמז כל היום, מיד שמו נפשם ולבם לשמוע מפי זה העגלון כל מה שינדבר באותו היום עד הלילה, פיון שהגיע סמוך לשקיעת החמה, בא לאיזה אכסניא באם הדרך, ורפץ העגלון להבית, והם הלכו אחריו לשמוע מפיו איזה דבר ורמז מזה הנ"ל. וכששמעו החברניא ז"ל שמחו והודו לה' פי טוב, שחלק מתקמתו לצדיקיו ויראיו, ואז ראו פי דבר ה' בפיו אמת (פרשת מטות):

לְכָךְ פְּגוּל יִהְיֶה, כִּי מֵה' הֵיטָה נִסְבָּה לְשׁוּם זֶה בְּמַחְשַׁבַת הַכֹּהֲנִים, לְמַעַן לֹא יֵאָכְלוּהוּ וְלִמְזַבְחָם לֹא יַעֲלֶה בְּאֵמור, וְהֵבִין:

הַמְקַרֵּיב אֶת זֶבַח שְׁלָמָיו לַה' יָבִיא אֶת קָרְבָּנו לַה' מִזְבַּח שְׁלָמָיו (ו' כט)

זְרַע קִדְשׁ

רבי נפתלי מרוזנשיץ זיע"א

הַשְׁתַּמְשׁוּת הָאָדָם בְּטוֹבוֹת שֶׁהַשְּׁפִיעַ לּוֹ הַבוֹרֵא לְעִבּוּדָתוֹ הֵן הָאֲמִצְעֵי הַיְחִיד שֶׁבִּיבְרִיתוֹ כְּכִיכּוֹל לְהַשִּׁיב לְבוֹרֵא

בְּתִיב (תהלים קטו יב) 'מֵה אָשִׁיב לַה' כֹּל תַּגְּמוּלוֹהִי עָלַי', שֶׁהֵנָּה אֵי אֶפְשֶׁר לְהַשִּׁיב עַל אַחַת מִשׁוּם טוֹבָה שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ, כְּמוֹ שְׂאוּמֵרִים (תפלת נשמת) 'אֵלוּ פִּינוּ מִלֵּא שִׁינָה כִּיָּם וּלְשׁוֹנָנוּ כו' אֵין אָנוּ מִסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לָךְ כו' עַל אַחַת מֵאֵלֶּף אֶלְפֵי אֶלְפִים כו' הַטוֹבוֹת כו', וְאִם אֵי אֶפְשֶׁר אֶפִּילוּ לְהוֹדוֹת, וּמִכָּל שָׂפָן לְהַשִּׁיב לַה', וְמֵה יָשִׁיב לַה' אָדָם קְרוֹיָן מַחְמוֹר. רַק הָאָדָם צְרִיף לְהִבִּין שֶׁכָּל פְּעַל ה' הוּא לְפַעֲנָהוּ (מסלי טו ד) יִתְבַּרְךָ, לְקַלוּסִי, וְכָל מֵה שֶׁבָּרָא יִתְבַּרְךָ לְכַבּוֹדוֹ בְּרָאוּ.

וְלָכֵן צְרִיף הָאָדָם לְרֵאוֹת שְׂלֵא יִהְיֶה מַעוֹלָם הֵנָּה לְעַצְמוֹ כְּלוּם, שֶׁהוּא מוֹעֵל בְּקִדְשֵׁי שָׁמַיִם, כִּינֵן שֶׁהַכֹּל בָּרָא לְכַבּוֹדוֹ, וְלֹא לְהַאִישׁ, וְאִיף יִהְיֶה הָאָדָם בְּמֵה שֶׁנִּבְרָא רַק לְכַבּוֹד ה' יִתְבַּרְךָ שָׁמוּ, רַק יִרְאֶה הָאָדָם שֶׁכָּל מֵה שִׁיָּתֵן לוֹ ה', הֵן עֲשֶׂר וְכַבּוֹד הֵן בְּנִים וְכָל טוֹבוֹת, שְׂלֵא יִחְשַׁב בָּהֶם, רַק שֶׁעֲשֶׂה בָּהֶם עֲבוּדָתוֹ יִתְבַּרְךָ שָׁמוּ, עֲשֶׂר לְתַן צְדָקָה, וּבְכַבּוֹד שִׁנְתֵן לוֹ ה' יִרְאֶה שְׂלֵא יִהְיֶה מִכַּבּוֹד הֵנָּה, רַק בְּמֵה שֶׁנִּתְּנָה לְכַבּוֹדוֹ יִתְבַּרְךָ בְּזָה, וְכִדּוּמָה בְּכָל הַטוֹבוֹת, לֹא יִקַּח בְּמַחְשַׁבָתוֹ לְעַצְמוֹ כְּלוּם מֵהֶם וְלֹא יִהְיֶה מֵהֶם כָּלֵל.

הַמְלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁבָּרָאוּ וְהוֹצִיאוּ מֵאֵין לִישׁ וּגְמָלוּ כָּל טוֹב וְאִינָנוּ מְסִיר הַשְּׁנֵחַתוֹ מִמָּנוּ אִף רְגַע, וּמִזֶּה יָבֵא לְחֶשֶׁב עִם קוּנְהוֹ וְלִקְרַע סְגוֹר לְבוֹ עַלִי חֲטָאִי אֲשֶׁר עָבַר וּפְשַׁעֵי אֲשֶׁר גָּבַר, וְיִתְמַרְמֵר מֵאֵד וְיִתְחַרַט וְיָשׁוּב בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

וְנִמְצָא לְפִי זֶה עֲקַר הַקְּרִבַת הַקָּרְבָּן הוּא, דְּעַל יְדֵי זֶה יִתְעוֹרֵר הָאָדָם לְחֶשֶׁב עִם נַפְשׁוֹ אִיף שֶׁרְאוּי לוֹ לְהִשְׁתַּעֲבֵד לְמִלְךְ מְלָכֵי הַמְלָכִים מִקַּל וְחֹמֵר הַשְּׁתַּעֲבָדוֹת הַבְּהִמָּה אֲלִיו. אָבֵל אִם אֵינוּ עוֹשֶׂה הַחֲשׁוֹבֵן הֵנָּה עִם נַפְשׁוֹ וְאֵינוּ שָׁב בְּתַשׁוּבָה, אֲזִי הַקָּרְבָּן אֵינוּ כְּלוּם וְהִיָּרְצָה ה' בְּאֵלִים' (מִכָּה ו' ז), וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו' כְּתוּב (תהלים קמב ט, וְהֵנָּה כִּי בֵן קָרְבָּן כִּיָּה אֵינוּ עוֹלָה לְרִצּוֹן, וּמִמִּילָא אֵין לְהַכְהִינִים לְאָכְלוּ, כִּי הַכְהִינִים אוֹכְלִים בְּזִמָּן שֶׁהַבְּעָלִים מִתְכַּפְּרִים וְלֹא בְּזִמָּן שֶׁאֵין הַבְּעָלִים מִתְכַּפְּרִים בּו (פסחים ט:). אֲמָנָם זֶה דְּבַר הַתּוֹלֵי בְּמַחְשַׁבַת הַבְּעָלִים הַמְקַרֵּיבִים, וְאִיף יִנְדַע לְהַכְהִין הַמְקַרֵּיב אוֹתוֹ אִם הַבְּעָלִים חֲשָׁבוּ לְנַפְשָׁם כְּפִיָּל, וְאִם עָשׂוּ תַשׁוּבָה לְהַכְשִׁיר הַקָּרְבָּן אִם לֹאוּ.

וְהֵנָּה לְכִי אוֹמֵר לִי וּבְרוּר בְּעֵינַי, דָּזֶה הִיִּי סְבָה מֵאַת ה' הַחוֹזֵק לֵב וּבוֹחֵן כְּלִיּוֹת, רַבָּאָם הַבְּעָלִים לֹא שָׁמוּ אֶל לְכָם כְּכָל הַנִּלְוֵל וְלֹא שָׁבוּ בְּתַשׁוּבָה כְּרְאוּי, אֲזִי בְּעַל כְּרָחוּ שֶׁל הַכְהִין נִזְרָקָה בְּמַחְשַׁבָתוֹ בְּעַת הַקְּרִבָּה לְחֶשֶׁב לְאָכּוֹל הַקָּרְבָּן בִּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, לְגַלוֹת דִּמְהוּתוֹ פְּסוּל וְאֵינוּ רְאוּי לְהַקְרִיבָה וְהַכְהִינִים לֹא יֵאָכְלוּהוּ. וְזֶה שֶׁאָמַר יָאָם הָאָכֵל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח הַשְּׁלָמִים בִּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, כְּפִרוּשׁ רַש"י שֶׁמַּחְשַׁב לְאָכְלוֹ בִּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, 'לֹא יִרְצָה', וְשֵׁלֵא תִקְשָׁה אִיף יִצִּיר מַחְשַׁבָה פְּגוּלָה כְּזוֹ בְּכַהֲנֵי ה', עַל זֶה אָמַר 'הַמְקַרֵּיב אוֹתוֹ' – רַצָּה לוֹמַר הַבְּעָלִים, 'לֹא יִחְשַׁב לוֹ' – כְּלוֹמַר לֹא עָשָׂה הַחֲשׁוֹבֵן הַשְּׁתַּעֲבָדוֹת הַפְּחוּתִים לְהַנְכַּד מִכַּהֲמָה לוֹ, וְקַל וְחֹמֵר מִמָּנוּ לְמִלְךְ מְלָכֵי הַמְלָכִים,

ניצוצי הקדושה אשר נפלו ואשר נאנסו מהקדושה, ולהחזירם ביחוד שלם לכמות שהיו. והם שני בחינות, האחד ניצוצי הקדושה שירדו בעולם התהו לסבה ידועה לו, והמשג ליודעי דעת יספיק לטעם נכון. והשני הם נפשות העשוקות אשר עשק אדם בליעל מאדם הראשון בתטאו אשר שלל שלל רב, כידוע הפלגת הנשמות אשר הרבה לעשק, ואין לה דבר שפוקד עליו להוציא בולעו מפיו זולת אמצעות עסק התורה יעשה כל דבר עקר, יעלה ניצוצי הקדושה שנפלו קודם עולם התקון, ויוציא מס"מ בולעו מפיו ומפוצצו וממחה כחו עד אשר יקיא חיל בלע. והוא מאמרם ו"ל (קדושין ל:) אם פגע וכו' אם אכן הוא נמוח ואם ברזל מתפוצץ.

ובפסוק זה גלה הכתוב פלאי התורה ותעצומיה. ואמר 'זאת התורה' – ותעלותיה אשר תסובב קריאתה, 'לעלה' – פרוש שבאמצעותה תתעלה השכינה שהיא בחינת כנסת ישראל. שנית, 'למחנה' – תבה זו סובלת כמה פרושים וכלן צודקין, לשון מנוחה, ולשון נחת, ולשון הנחה, וזה הפרוש הוא סוד (תולין אס:) עלי יניח צדיק זה את ראשו, והוא סוד (ב"ר י ט) באה שבת באה מנוחה פי יניח עליה צדיק יסוד עולם, והוא סוד (שיר השירים ב ו) 'שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני' והבן. 'ולחטאת ולאשם' – הם שני בחינות הברורין, האחד חלקי הקדושה שירדו למטה ממדרגתם בתחלה בעולם התהו, כנגדם אמר 'לחטאת', והשניה חלקי הנשמות שנעשקו מאדם בתטאו, כנגדם אמר 'לאשם', כי התורה תועיל לשני בחינות אלו לבררם ממקום רידתם. ולא ברור לבר, אלא גם יכוננם במקום שנסחרו ממנו, והוא אומרו 'ולמלוואים' – למלאותם במקומם, זה כנגד נצוצות שירדו. וכנגד חלקי נשמות שאנס ס"מ מאדם הראשון,

וזהו שנאמר 'מה אשיב לה', כי אי אפשר בשום אופן כנ"ל, רק מטובות האלה תגמולוהי עלי, שכל מה שגמל אתי, אשיב לה' זה הדבר בעצמו, שלא אקח לעצמי כלום מהטובות, ואשיב לה' כל תגמולוהי שגמלתיך אתי, דאם יתן לו יתברך עשר, יאמר מה לי הנאה בעשירות הנה, גם כמה ימי חיי בעולם הנה, הלא ימי כצל עבר ומה לי בימים המעטים אלו אם אהיה עשיר או עני, רק העשירות הנה יתנה רק לעבודתו ואעבוד אותו יתברך שמו, וכן בכל הטובות יחשב זה.

וזהו שנאמר המקריב את זבח שלמיו לה', שיהיה במחשבתו לשלם לה' על טובותיו. וזהו לשון שלמים, תשלומין. ובאמת זה אי אפשר, רק יביא את קרבנו לה' מזבח שלמיו, שיקריב 'קרבנו', הטובות שנתקרבנו לו, וזה יתנה נחשב לזבח שלמיו, תשלומין לה'. אבל בענין אחר אי אפשר לומר שיהנה הוא מהטובות וישלם לה' תשלומין עליהם, שזה אי אפשר כנ"ל. 'מה אשיב לה' כו' כוס ישועות אשא, כשיתן לי ה' ישועה, לא אחשיב הנאתי בזה, רק אשא נארים אותה, 'ובשם ה' אקרא', שיתגדל כבודו על ידי זה שהפל בןא לכבודו:

זאת התורה לעלה למנוחה ולחטאת ולאשם ולמלוואים ולזבח השלמים (ו לו)

אור החיים

רבי חיים בן עטר ז"ע"א

על ידי עסק התורה מעלים את נצוצות הקדושה הבלועים בסטרא אחרא

אקדים דברי רבותינו זכרונם לברכה אנשי אמת שונים בש"ע נהורים, אשר אמרו כי תכלית עסק התורה הוא לברר

וְלִזְבַח יִצְרוּ זְבִיחָה שְׂאִין אַחֲרֶיהָ קָיִוּם. גַּם יַעֲמֹד חַי לִפְנֵי ה' לְשַׁלַּח יָד בַּמִּבְקָשִׁי רְעִיתוֹ לְזִבְחַת זְבַח, וְהָיָה ה' לְמִלְךָ וְגו'. יְהִיָּה ה' אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד. וְהוּא אוֹמְרוֹ 'הַשְּׁלָמִים', פְּרוּשׁ שֶׁנִּשְׁלְמוּ כָּל בְּחִינּוֹת הַקְּדוּשָׁה וְנִתְיַחְדּוּ יַחַד.

וְאוֹמְרוֹ 'אֲשֶׁר צִוָּה ה'' וגו', חוֹזֵר לְסִבָּה שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, שֶׁהַזְכִּיר בְּרֹאשׁ הַפָּסוּק, כְּאִלוּ אָמַר 'זֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה'' וגו' שֶׁצָּרִיכִין לְלַמַּד הַתּוֹרָה עַל מְנַת כֵּן לֹא לְתַכְלִית אַחַר זוּלָתוֹ. וְאוֹמְרוֹ 'בְּיָוִם צִוָּתוֹ', כִּי דָבָר זֶה נֶאֱמַר לָהֶם בְּמַעֲמַד הַר סִינַי דְּכִתִּיב בַּמִּדְבָּר סִינַי, וְאָמַר 'לְהַקְרִיב אֶת קַרְבְּנֵיהֶם', כֵּאֵן רִמּוֹ בְּתוֹסֶפֶת בְּאוּרַח מַה שֶּׁפָּרָשְׁתִּי שֶׁמִּקְרִיבִין כָּל חֲלָקֵי הַקְּדוּשָׁה שֶׁהֵם מִיְחִסִּים לִישְׂרָאֵל שֶׁהֵם הַסְּדֻגָּה הַקְּדוּשָׁה, וְכָל חֲלָקֵי הַקְּדוּשָׁה לָהֶם יְחִיטְסוּ, וּבְאִמְצָעוֹת הַתּוֹרָה יִקְרִיבוּ אֶת קַרְבְּנֵיהֶם וְיִתְיַחְדּוּ כָּל בְּחִינּוֹת הַקְּדוּשָׁה כַּנֶּזְכָּר לְמַעְלָה:

מִחְשׁוֹף הַלְבוֹן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

רִמּוֹ נָאָה לְשֵׁשֶׁת סְדְרֵי מִשְׁנַה " שֶׁשָּׂרָשָׁם בְּתוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב " בַּלְשׁוֹן הַפְּסוּק

אֲפֹשֶׁר לְרַמּוֹ עַל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִיא תְּלוּיָה בְּתוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב, דְּכָל מַה שֶּׁבְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִשְׁרִשׁ שְׁלוֹ הוּא בְּתוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב. וְזֶה שֶׁאָמַר 'זֹאת הַתּוֹרָה לְעֹלָה' – דְּהֵינּוּ תוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב הִיא אֲבָ וְאִם לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁמִּמֶּנָּה לְקַחְהָ. וּמִנֶּה כֵּאֵן שֶׁשָּׁה דְּבָרִים כְּנֻגַד שֶׁשָּׁה סְדְרִים שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁסִּימָנָם זמ"ן נק"ט, וְנִרְמְזוּ כֵּאֵן עַל זֶה הַדְּרָף, 'עֹלָה' – כְּנֻגַד סְדֵר זָרְעִים, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשׂוֹת וּמַעֲשָׂוֹת וּמַעֲשָׂוֹת שֶׁהֵם דְּמוּיֵי דְעוּלָה. 'מִנְחָה' – הוּא סְדֵר מוֹעֵד, דְּמִנְחָה

אָמַר 'וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים' – עַל דְּרָף אוֹמְרוֹ (תהלים נ כג) 'זִבְחַת תּוֹרָה יִכְבְּדֶנּוּ' וְדָרְשׁוּ ז"ל (סנהדרין עג:) זֶה הַזְבַּח יִצְרוּ. וְהַזְבִּיחָה הוּא שִׁינְצָתָהּ, וּבְכַחֲבִינַת הַנְּצֻחוֹן הוּא בּוֹרֵךְ מִמֶּנּוּ בְּחִינַת הַטּוֹב אֲשֶׁר אָנֹס מֵאֲדָם הַרְאִשׁוֹן.

וְהִגִּיהַ בְּחִינָה זוֹ הִיא מַעְלָה גְּדוּלָה אֲשֶׁר תִּתְעַצֵּם לְזִבְחַת יִצְרוּ, כְּמַעֲשֵׂה דָוִד שֶׁאָמַר (תהלים קט כב) 'וְלִבִּי חָלַל בְּקַרְבִּי'. וְדָבָר זֶה עוֹשֶׂה פְּעֻלָּה גְּדוּלָה בְּכַחֲבִינָה שֶׁאֲנִי מִשְׁתַּדְּלִים עֲלֶיהָ. וְאִין מְצִיאוֹת לְהַשְׁגָּה זוֹ וְזֹלַת בְּאִמְצָעוֹת הַתּוֹרָה כְּאוֹמְרָם (קדושין ל:) אִם פָּגַע בָּךְ מִגּוֹל זֶה מְשַׁכְּהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְכֵן אָמְרוּ (שב) אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּרֵאתִי לָכֶם יִצְרָר הַרְעַ בְּרֵאתִי לוֹ תִּבְלִין שֶׁהִיא הַתּוֹרָה.

'וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים' - זְבִיחַת הַשְּׁטוֹן לְעִתִּיד לְבֹא אַחַר הַעֲלֵאת הַנְּצֻחוֹת בְּשִׁלְמוֹת

עוֹד יִרְמֹז בְּאוֹמְרוֹ 'וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים', כִּי תַכְלִית הַבְּרוּר יְהִיָּה בְּאִמְצָעוֹת הַזְבַּח, דְּכִתִּיב (ישעיה לד ו) 'כִּי זְבַח לַה' בְּכַעֲרָה', וְאָמְרוּ ז"ל (סוכה נב.) עִתִּיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשַׁחֵט אֶת הַשְּׁטוֹן, וּפְרוּשׁ שֶׁחִיטָה זוֹ הִיא שֶׁיִּסֹּר מִמֶּנּוּ בְּחִינָה מִתְּחִיבוֹ שֶׁהוּא נִיצוּץ הַקְּדוּשָׁה, וּבְזֶה הַשְּׁלָמִים – נִשְׁלְמוּ כָּל הַבְּרוּרִים. וְהוֹדִיעַ הַכְּתוּב כִּי גַם הַדְּבָר הֵנָּה יִשָּׂג בְּאִמְצָעוֹת עֶסֶק הַתּוֹרָה, כִּי בְּזִכּוֹת עֶסֶק הַתּוֹרָה שְׁעוֹסְקִים הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הֵנָּה יְהִיָּה הַדְּבָר. וְלִזְוָה רִמְזוּ ז"ל בְּדַבְרֵיהֶם כִּי הַשְּׁחִיטָה הַלּוֹ תִּהְיֶה עַל זֶה הַדְּרָף, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַצֵּד אֶחָד וְכָל הַצְּדִיקִים תוֹפְסִין הַסִּפִּין מַצֵּד אַחַר לְזִבְחַת זְבַח הַהוּא, כִּי בְּכַחַם הֵינִי הַמַּשְׂגֵּג.

הָא לְמַדְתָּ, 'זֹאת הַתּוֹרָה' לְכָל הַדְּבָרִים הַנּוֹפְלָאִים, 'לְעֹלָה לְמִנְחָה', כְּנֻגַד הַעֲלֵאת הַשְּׁכִינָה וְיִחְדוּדָה עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, 'לְחַטָּאת וְלֶאֱשֶׁם' לְכַרְוֹ ב' בְּחִינּוֹת הַבְּרוּרִים שֶׁהֵם עֶקֶר הָעוֹלָם, 'וְלִמְלוּאִים וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים' לְיַחַד נְצֻחוֹת הַיּוֹרְדוֹת לְמִלְאוּתָם בְּמִקְוָם,

וְזָהוּ שֶׁכְּתוּב כָּאן 'וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' וַתִּקְהַל הָעֵדָה', הוּא לְשׁוֹן נִפְעַל מַעֲצָמָם, כִּי כַּאֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה הַמְצִינָה 'כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה'', הִנֵּה עַל יְדֵי כֵן מִמִּילָא כֻּלָּם הָיוּ נֶאֱסָפִים אֵלָיו בְּהַתְקַשְׁרוֹת הַדַּעַת עִמּוֹ. וְכִמוֹ שֶׁפֶרֶשׁ רַש"י ו"ל (שְׁמוֹת ל"א) 'וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל', שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַפְעִיל שְׂאִינוֹ אוֹסֵף אֲנָשִׁים בְּיָדֵים אֶלָּא הֵם נֶאֱסָפִים עַל פִּי דְבִירוֹ, הִנֵּנוּ הַדְּבוּר הַקְדוּשׁ בְּדַבְרֵי תוֹרָה כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבְּנוֹ ע"ה, הִנֵּה מְעוֹרָר וּמְכַנֵּס הַרְצוֹן וְתִשְׁוֶקָה בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי בּוֹ הָיוּ כְּלוּלִים כָּל הַנְּשֻׁמוֹת מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִכָּל הַרְצוֹנוֹת טוֹבוֹת שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. לְזֹאת כַּאֲשֶׁר עָשָׂה הַמְצִינָה, הִכִּיא הַתְּעוֹרְרוֹת הַדַּעַת וְרְצוֹן הַטוֹב בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל כְּפ"ל. וְזֶה שֶׁכְּתוּב 'וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וּגו' וַתִּקְהַל הָעֵדָה':

שבת הגדול

באר מים חיים

רבי חיים מצ'רנובין זיע"א

'שבת הגדול' - על שם גדלת חג
הפסח ונסיו המשרשים בשבת זו

כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַטּוֹבוֹת וְהַחֲסִידוֹת שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּכָל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ לְכָלֵּל לְעוֹלָם אוֹ לְאֶדָם פְּרָטִי, הַכֵּל נַעֲשֶׂה וְנִתְמַשֵּׁף בְּשִׁבְת קֹדֶשׁ שֶׁלְּפָנֶיהָ, שְׂאֵז נִתְבָּרֵךְ הַמַּעֲזֵן מִמְּקוֹר מִים חַיִּים בְּטוֹבָה זוֹ אוֹ בְּבְרָכָה זוֹ וְכַדּוּמָה, וּמִשָּׁם נִמְשָׁף לְמִטָּה בְּשִׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּיוֹם הָרִאשִׁי לְאוֹתָהּ טוֹבָה וְהַבְּרָכָה. אֲשֶׁר עַל כֵּן הִנֵּה הַטּוֹבָה הַגְּדוֹלָה וְהַנִּסִּי שֶׁנַּעֲשֶׂה בִּיצִיאַת מִצְרַיִם בְּאֶחָד מִיְמֵי הַשָּׁבוּעַ, הִנֵּה וּדְאִי כָּבֵד נִמְשָׁף וְנַעֲשֶׂה הַנִּסִּי הַזֶּה בְּשִׁמֵי הַשָּׁמַיִם בְּמְקוֹר בְּשִׁבְת קֹדֶשׁ שֶׁלְּפָנֶיהָ, כִּי כָּל בְּרָכָאִין דְּלַעֲלֵא וְתַתָּא בְּיוֹמָא דְשַׁבְעֵינְיָא תְּלִינִין, וְאִין בְּפִרְט אֶלָּא מַה שֶּׁבְּכָלֵּל.

הוּא לְשׁוֹן מְנוּחָה, וְהַשְׁכָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים נִתְּנָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְמְנוּחָה וְלִשְׁמִיחָה. 'חֲטָאֵת' - כְּנִגּוּד סֵדֶר נָשִׁים, דְּחֲטָאֵת לְשׁוֹן 'לְפִתַּח חֲטָאֵת רַבְּעִין' (בראשית ד' ז) שֶׁהוּא יֵצֵר הָרַע, וְעַל יְדֵי חֲנָה שֶׁהִיא אִם הַנְּשִׁים כָּא חֲטָאֵת זֶה לְעוֹלָם. 'אָשֵׁם' - כְּנִגּוּד סֵדֶר נְזִיקִין, דְּעַל יְדֵי הַנִּגּוּן בְּאֵה חוֹבָה לְאֶדָם שֶׁהוּא מִתְחַיֵּב לְחַבְרוֹ, וְאָשֵׁם לְשׁוֹן חַיִּיב הוּא. 'מְלוּאִים' - כְּנִגּוּד סֵדֶר קְדוּשִׁים, שְׁשֵׁם כָּל הַקְּרַבְנוֹת וְהַמְּנַחֲחוֹת, שֶׁהַכֵּל לְשׁוֹן מְלוּאִים. 'זְבַח הַשְּׁלָמִים' - כְּנִגּוּד סֵדֶר טְהוֹרוֹת, דְּשְׁלָמִים לְשׁוֹן שְׁלֵמוֹת, דְּעַל יְדֵי הַטְּהוּרָה נַעֲשֶׂה הָאֶדָם שְׁלֵם, וּמִלַּת 'זְבַח' רוֹמְזֵת עַל פֶּרֶת חֲטָאֵת הַשְּׁנוּיָה בְּסֵדֶר הַנֵּה, דְּעַל יְדֵי זְבִיחָתָהּ וּשְׂרִפְתָּהּ נִטְהָר גַּם כֵּן הָאֶדָם טְהוּרָה גְּמוּרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל י"ו כ"ה) 'וַיִּזְרַקְתִּי צְלִיכָם מִים טְהוֹרִים וַיְטַהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהַר אֶתְכֶם'. אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן:

וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה

וּגו' (ח' א)

תבארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

כַּאֲשֶׁר מֹשֶׁה רַבְּנוֹ עָסַק בַּמְצִינָה הַתְּעוֹרְרוֹת
כָּל יִשְׂרָאֵל לְעִשׂוֹת כְּמוֹהוּ

כְּבָר נִתְבָּאֵר עֵינֵינוּ מַעֲלַת מֹשֶׁה רַבְּנוֹ ע"ה שֶׁהוּא הִנֵּה כּוֹלֵל הַדַּעַת מִשְׁשִׁים רַבּוֹא נִשְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְלִכְךָ כַּאֲשֶׁר הִתְחִיל מֹשֶׁה רַבְּנוֹ ע"ה לַעֲשׂוֹת אֵיזָה מְצוּה מִפִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּרוּךְ הוּא, הִנֵּה בְּדַעַתוֹ נִתְעוֹרָר עִמּוֹ גַּם כֵּן הַדַּעַת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְכֵן כַּאֲשֶׁר הִנֵּה אוֹמֵר וְלִמַּד בְּדַבְרֵי תוֹרָה, הַתְּעוֹרְרוֹ עִמּוֹ בְּהַתְקַשְׁרוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּרְצוֹנָם לְקִיּוֹם הַמְצוֹת וְלִלְמַד דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת שֶׁעָשָׂה הוּא.

שם גם הגדול שנעשה בו. והיה שניהם קהות על זה ששוחטין את אלהיהם. ולכאורה יש להבין, מפני מה יחסו וקראו לזה הגם 'גדול' יותר משאר נסים, וכי לא היו נסים גדולים יותר מזה הגם, והא גם דקריעת ים סוף ושאר נסים שנעשה השם יתברך עם עמו ישראל היו יותר גדולים מזה הגם.

אף רמזו לנו, שישראל בעת הזאת עבדו להשם יתברך במוחין דגדלות, וכל מי שעובד להשם יתברך במוחין דגדלות אזי אין לו שום מורא ופחד מפל איזה מארע שפא עליו. ולזה קראו אותו גם 'גדול', שנעשה בגדלות השכל שלא היה להם שום מורא ופחד מן המצרים אף על פי שהיו רוצין לשחט את אלהיהם (פרשת יתרו):

בית אהרן

רבי אהרן מקרלין זיע"א

פרשת צו נקראת תמיד לפני פסח - הכנה על ידי עינו השקבנות

דבר מבחינת שבת הגדול, ואמר כמדמה שהוא נגד שבת תשובה. ואמר שלכך קורין תמיד פרשת צו קודם פסח, שהיא פרשת כל השקבנות, וכמזכר בפסוק 'זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת' וגומר, מפני שצריכין להכין עצמן לחג הקדוש הזה בכל ענינין הרבנות, הן מאותן הבאים לכפר, הן מאותן הבאים לקדש ולטהר, שיוכל לקבל בחינת יציאת מצרים:

מאור ושמש

רבי קלונימוס חלקון עפשטיין זיע"א

טעם הדבר שפרשת צו נקראת בדרך כלל קדם פסח ובאור מאמר חז"ל

ועל כן שבת שלפני הפסח קורין שבת הגדול מפני הגם שנעשה בו, כלומר הגם של יציאת מצרים כבר נעשה בו בשבת הזה, שהוא פללות התבונה מפל ששת הימים ומניה מתברכין כל שימת ימיו, ועל כן קורין אותו שבת הגדול, שהוא מורה על הגדלה והגם, על הרף הקתוב (שמות יד א) 'וירא ישראל את ה' הגדולה וגו'" (פרשת נצבים):

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

'שבת הגדול' - על שם שבאשר קשרו ישראל את אלהי מצרים לא התיראו, ובחינה זו היא רק במוחין דגדלות

יש מי שעובד להבורא ברוף הוא בגין דאיהו רב ושלטיט, ואינו משים על לבו הטובות והחסדים מה שהשם יתברך ברוף הוא משפיע עליו, כי כל הטובות וכל התענוגים כלא נחשבו נגד תענוג עבדות הבורא ברוף הוא. וזהו נקרא מוחין דגדלות. ויש מי שעובד להבורא ברוף הוא מחמת שמשפיע עליו חסדים ושפע רב, וזהו נקרא מוחין דקטנות, שעובד להבורא ברוף הוא בקטנות השכל. וכל מי שעובד להשם יתברך במוחין דגדלות, אין לו שום מורא ופחד מפל המארעות שבאות עליו, כי אף על פי שלפי הנראה הוא אצה. לבו נכון ובטוח שבנדאי לא יגיע לו שום נזק, אף בחוץ לפי הנראה הוא אצה. ומי שעובד להשם יתברך במוחין דקטנות, אזי כשבא עליו איזה מארע מן המארעות, אזי נפל עליו פחד גדול. ועל ידי זה מתגבר עליו כח החיצונים שהוא תחת ממשלתם.

ומזה הטעם כתבו הפוסקים ששבת שלפני פסח קורין אותו שבת הגדול, על

אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות
מיד נגאלין

בַּנְמָרָא פְּסָחִים (ו) שׁוֹאֲלִין וְדוֹרְשִׁין בְּהַלְכוֹת פֶּסַח קוֹדֵם לְפֶסַח שְׁלִשִׁים יוֹם, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, וְאֶמְרִינָן שֶׁם בְּטַעַמָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל שֶׁהָיָה מֹשֶׁה עוֹמֵד בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְגו'. יֵשׁ לְדַקְדָּק אֲמַאי נִקְטַ לְשׁוֹן שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת וְלֹא י"ד יוֹם, כְּדַקְדָּמַר תַּנְא קַמָא שְׁלִשִׁים יוֹם אוֹ שְׁנֵי שַׁבּוּעוֹת. גַּם אָמְרוּ תו"ל (שבת קיח:) שְׁאֵלְמָלָא שְׁמֵרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁנֵי שַׁבָּתוֹת מִזֵּד הָיָו נִגְאָלִין וְהוּוּ צְרִיף בְּאוּר. וְהַקְדְּמוּנִים נִתְּנוּ סִימָן 'פְּקָדוֹ וּפְסָחוֹ סִגְרוֹ וּפְסָחוֹ', פְּרוּשׁ שְׁלֵעוֹלָם קוֹרִין קוֹדֵם לְפֶסַח אוֹ פְּרִשְׁתָּ צוֹ בְּשִׁנָּה פְּשׁוּטָה אוֹ מְצוּרַע בְּמַעֲבֹרַת. וְכָל זֶה טַעַמָא בְּעֵי.

וְנִרְאָה לומר בכל זה, כִּי הִנֵּה אָמְרוּ תו"ל עַל פְּסוּק 'מִשְׁכּוֹ וַיִּקְחוּ לָכֶם צֹאן, מִשְׁכּוֹ וְדִיכֶם מִן הַעֲבוּדָה זָרָה, שִׁישְׁרָאֵל בְּהִיּוֹתֶם בְּמִצְרַיִם הָיָו עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְכִמוֹ שֶׁהִזְהִיר לָהֶם הַנְּבִיא גַם בֶּן (יחזקאל כ ז) 'אִישׁ שְׁקוּצֵי עֵינָיו הַשְּׁלִיכוּ וּבְגָלוּלֵי מִצְרַיִם אֵל תַּטְמְאוּ, וּכְשֶׁהֲגִיעַ עַת גְּאֻלְתֶּם הִזְהִירֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שִׁישׁוּבוּ בְּתַשׁוּבָה עַל עוֹן עֲבוּדָה זָרָה שְׁבִדְתֶם וְעַל יְדֵי זֶה יִגְאָלוּ. וְדוּעַ מֵאִמֵר תו"ל (קידושין מ.) שְׁבִכְל עֲבֹרוֹת אֵין הַמְחֻשְׁבָה מְצַטְרֶפֶת לְמַעֲשֵׂה חוּץ מֵעֲבוּדָה זָרָה, נִמְצָא שֶׁהָיָו יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְשׁוּב וּלְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר עוֹתוֹ בְּמַחְשְׁבָה וּבְמַעֲשֵׂה. וְהַעֲקָר תַּקֵּן לְעוֹן עֲבוּדָה זָרָה הוּא שְׁמִירַת שַׁבָּת בְּהַלְכוֹתוֹ, כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ תו"ל (שבת קיח:) כָּל הַמְשַׁמֵּר שַׁבָּת בְּהַלְכוֹתוֹ אֶפְּיָלוֹ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה כְּדוֹר אֲנוֹשׁ מוֹחְלִין לוֹ. וְהִנֵּה הַשַּׁבָּת נִקְרָאת שַׁבָּת מְלַבְתָּא, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַדַּת מַלְכוּת, וְלָכֵן בְּשַׁבָּת מְצוּה לומר שִׁירוֹת וְתַשְׁבּוּחוֹת יוֹתֵר מִכָּל יְמֵי הַשַּׁבּוּעַ, מִפְּנֵי שֶׁהַמַּלְכוּת נִקְרָאת פֶּה כְּדוּעַ. וְשַׁבָּת הַגְּדוֹל הוּא מַסְטָרָא דְבִינָה, יוֹבֵל הַגְּדוֹל כְּדוּעַ.

וְעַל כֵּן הִזְהִירֶם מֹשֶׁה פְּרִשְׁתָּ מִשְׁכּוֹ וַיִּקְחוּ לָכֶם וְגו' מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְאֵילָף, כְּדִי שִׁיתְקַנּוּ בְּאוֹתָן הַשְּׁנֵי שַׁבָּתוֹת שִׁישׁ לָהֶם עֲדִין קֹדֵם פֶּסַח עוֹן עֲבוּדָה זָרָה שְׁבִדְתֶם, שֶׁהַתְקוּן לְעֲבוּדָה זָרָה הוּא שַׁבָּת כְּדָלְעִיל. וּבְשַׁבָּת רֵאשׁוֹן תִּקְנוּ עוֹן הַמַּעֲשֵׂה, שֶׁהַשַּׁבָּת הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה כְּדָלְעִיל, וְעַקִּימַת שְׁפָתָיו הָיָו מַעֲשֵׂה, שְׁמָה שְׁאִמְרוּ שִׁירוֹת וְתַשְׁבּוּחוֹת בְּשַׁבָּת בְּדַחֲלֵיו וַיִּחְיִמוּ הוּא מְכַפֵּר לוֹ עוֹן הַמַּעֲשֵׂה, וּבְשַׁבָּת הַשְּׁנִי שֶׁהוּא שַׁבָּת הַגְּדוֹל מַסְטָרָא דְבִינָה, עוֹלָם הַמְחֻשְׁבָה, עַל יְדֵיהָ תִּקְנוּ מַה שְּׁפָגְמוּ בְּמַחְשְׁבָה, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְיַחֲדַת הַה' תַּתְּאָה בְּה' עֵילָאָה וְזָכוּ לְגֻאָלָה מַסְטָרָא דַּה' עֵילָאָה שֶׁהוּא עֲלָמָא דְחַיִּירוֹת.

וְהִנֵּה בְּנִיסָן נִגְאָלוּ וּבְנִיסָן עֲתִידִין לְהִגְאָל (ראש השנה יא.), וְכִמוֹ שְׁאָז יִצְאוּ מִמִּצְרַיִם עַל יְדֵי שִׁשְׁבוּ בְּתַשׁוּבָה וְשִׁתְקַנּוּ מַה שְּׁפָגְמוּ בְּאוֹתָן הַשְּׁנֵי שַׁבָּתוֹת שְׁמֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן וְאֵילָף, בֶּן לְעִתִּיד גַּם בֶּן זְמַן תַּשׁוּבָה לְכָל הוּא לְתַקֵּן פְּגָם הַעֲוֹנוֹת עַל יְדֵי אוֹתָן הַשַּׁבָּתוֹת. וְזֶהוּ שְׁאִמְרוּ ו'ל שְׁאֵלְמָלָא שְׁמֵרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁנֵי שַׁבָּתוֹת מִזֵּד נִגְאָלִין, שְׁרוּמֵז כַּכֵּל שְׁעַל יְדֵי הַשְּׁנֵי שַׁבָּתוֹת יְכוּלִין לְתַקֵּן הַמַּעֲשֵׂה וְהַמְחֻשְׁבָה, וּלְיַחַד הַה' תַּתְּאָה בְּה' עֵילָאָה וּלְתַשִּׁיף הַגְּאוּלָה מְעֻלָמָא דְחַיִּירוֹת. וְעַל כֵּן דְּוָקָא נִקְטַ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּלִשׁוֹנוֹ שְׁוֹאֲלִין וְדוֹרְשִׁין קֹדֵם לְפֶסַח שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, מִפְּנֵי שֶׁעָקַר תְּלוּי לְשׁוּב בְּתַשׁוּבָה שְׁלָמָה בְּאוֹתָן הַשְּׁנֵי שַׁבָּתוֹת כְּדִי לְתַקֵּן פְּגָם הַעֲוֹנוֹת בְּמַחְשְׁבָה וּבְמַעֲשֵׂה, כְּדִי שִׁיזְכוּ לְגֻאָלָה הַשְּׁלָמָה כְּמוֹ שְׁזָכוּ אַבּוֹתֵינוּ אָז.

וְעַל כֵּן מִתְחִילִין לְקָרוֹת לְעוֹלָם פְּרִשְׁתָּ תוֹרַת כְּהֻנִּים קֹדֵם הַפֶּסַח, וְהִסִּימָן 'פְּקָדוֹ וּפְסָחוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהַקְּרִבָנוֹת מְכַפְרִין עַל הַמְחֻשְׁבָה וְעַל הַמַּעֲשֵׂה, כְּמֵאִמֵר תו"ל שֶׁהַעוֹלָה מְכַפֶּרַת עַל הַרְהוּר הַלֵּב, וְקִרְיַאת הַפְּרָשָה הוּא בְּמַקּוֹם קֶרְבָן, כְּאִמּוֹר (הושע יד

ובְּנֵה תִמְצָא טוֹב טַעַם, תִּקְנוּ חַז"ל (שמו"ר
ו ד) נִגְד ד' לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאֻלָּה ד'
כּוֹסוֹת זֵין, מַה טַעַם לְכוֹסוֹת זֵין דְּקָא,
הִנֵּה לְהוּ לְתַמְנָן ד' מִינִים אַחֲרִים בְּאִילָה
אוּ בְּאִמְרֵהּ וּבְסִפּוּר. אַבְל הִיא שְׁעֻמְדָּה
בְּשַׁעַת הַקְּטְרוּג, עַת שְׁכָרוֹת הִיא לָנוּ, קְטָנוֹת
הַדַּעַת, וְאִין בְּאֵן דִּין, וְיִכְוֹלְנִי לְפִטְר וכו'.
עַל כֵּן נִגְד לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאֻלָּה הַתְּקִינוּ חַז"ל
זֵין הַמְשַׁבֵּר, כִּי הִיא שְׁעֻמְדָּה, אִין לְסִטְרָא
אַחְרָא טַעֲנַת חֲזָקָה, כִּי הַחֲזִיק בְּנִכְסֵי קָטָן
מִבְּלֵי דַעַת וּמַעֲשֵׂיו אִינוּ כְּלוּם.

וְהִנֵּה בְּהִגִּיעַ עַת דּוּדִים בְּמַצְרִים, הִנֵּה
הַטַּעֲנָה הִיָּתָה שְׁהִיו קְטָנִים, הִינוּ
בְּקַטְנוּת הַדַּעַת, שְׁכוּרִים מִבּוֹר הַגְּלוּת, וְעַתָּה
הִנֵּה הַעַת וְהַעֲוָנָה שְׁיִבְאוּ לְכָלֵל גְּדֻלוֹת
לְשִׁלְמוֹת הַדַּעַת. וְהִנֵּה שַׁבַּת קָדֵשׁ יוֹם הוֹכֵן
מִיָּמֵי בְּרָאשִׁית לְקִנְיַת הַדַּעַת שְׁלֵמָה, וְזֶהוּ
שְׁנַאָמֵר בְּשַׁבַּת (שְׁמוֹת ל א א) 'לְדַעַת כִּי אָנִי
ה' מְקַדְשְׁכֶם'. וְהִנֵּה לְבַעֲבוֹר זֶה בְּשַׁבַּת
(יוֹם הַדַּעַת) קוֹדֵם הַיְצִיאָה צְוָה הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ
(שְׁמוֹת יב א) 'וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ וְכוּ', עֲשִׂיתֶם
עֲשִׂיתֶם הַיּוֹם (בְּגִדְלוֹת) [בְּשִׁלְמוֹת] הַדַּעַת
מוֹחִין דְּגִדְלוֹת, מַה שְּׂאִין בֵּן עֲשִׂיתֶם עַד
הַיּוֹם הִנֵּה בְּקַטְנוּת וּבְשְׁכָרוֹת (עַל כֵּן מַה
שְׁעֵבֵר אִין), עַל כֵּן נִקְרָא הַשַּׁבַּת הִנֵּה שַׁבַּת
הַגְּדוֹל, בֵּין הַתְּבוֹנֵן וְהַרְחֵב הַדְּבָרִים וְתִמְצָא
נַחַת:

פְּרִי צַדִּיק

רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א

מִנְהַג אֲמִירַת הַהֲגָדָה בְּשַׁבַּת הַגְּדוֹל *
עָנִינוּ הַיְצִיאָה מִשְׁעֵבֵד רִוְחָנִי לְאֲמוֹת
מִשְׁרַשׁ בְּשַׁבַּת

אִיתָא בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ (ח"ג כט): אַבְל אִינוּן
חֲזִיבִינָא וְלֹא מִשְׁתַּדְּלֵן בְּאוּרְיִיתָא
וּמַצְנָה כו' אִינוּן עֲבָדִין לְאֲמוּנֵי דְעַלְמָא
וּמִשְׁתַּעֲבָדִין בְּהוּ כְּגוֹן עֲבָדִים הִינוּ לְפָרְעָה

א) וְנִשְׁלֵמָה פְּרִים שְׁפַתֵּינוּ, וְצוּ רוּמְזוּ עַל
עֲבוּדָה זָרָה כְּמוֹ שְׁדָרְשׁוּ חַז"ל מִפְּסוּק 'כִּי
הוֹאִיל הִלֵּךְ אַחֲרֵי צוּ' (שם ה יא) שְׁעַקֵּר מַה
שְׁהָרְהוּר גַּם כֵּן צָרִיף כְּפָרָה הוּא עֲבוּדָה
זָרָה.

בְּנֵי יִשְׂשַׁכָּר

רבי צבי אלימלך מדינב זיע"א

'שַׁבַּת הַגְּדוֹל' עַל שֵׁם שְׁעַקֵּר הַיְשׁוּעָה
הִיָּתָה הַטַּעֲנָה שְׁיִשְׂרָאֵל שְׁבוּיִים בִּידֵי
הַיָּצֵר קָטָן שְׂאִין כּוּ דַעַת וְעַתָּה נַעֲשׂוּ
כְּגִדְלוֹל שֵׁשׁ בּוּ דַעַת

טַעַם לְקִרְיַאת שֵׁם הַשַּׁבַּת הִנֵּה שַׁבַּת הַגְּדוֹל,
נִרְאָה לֹמֵר עַל פִּי מַה שְׁחַקֵּר הַרְבַּ
הַחֲזִיד"א זל"ה (מְדַבֵּר קְדֻמוֹת י לו) הָרִי קִנְיָא
לָן (גִּיטִין עו). נַעַל גְּדֵר וּפְרִץ הִנֵּה חֲזָקָה,
וְהִנֵּה הַיָּצֵר הִרְעָ בָּא וְהַחֲזִיק בְּאִבְרֵי הָאָדָם
כְּדָרְף תַּשְׁמִישׁוֹן מִיּוֹם הַהֲלָדָת. וְתַרְזֵן, עַל
פִּי מַה דְּקִנְיָא לָן בְּחַשׁוֹן מִשְׁפָּט סִימֵן קמ"ט
(סַעֲרִיף יט) אִין מְחֻזְקִין בְּנִכְסֵי קָטָן וְאִפְּלוּ
הַגְּדִיל אַחַר כֵּן, הוֹאִיל וְהַמְחֻזְקֵי יוֹד לְשִׁדָּה
בְּשִׁהִיָּה בַּעַל הַשִּׁדָּה קָטָן.

וְהִנֵּה הִיא דְּמַעֲשֵׂה קָטָן אִינוּ כְּלוּם, מִפְּנֵי
שְׂאִין לוֹ דַּעַת. בְּמוֹחִין דְּקַטְנוּת
כֵּלָא דַּעַת הִנֵּה כְּמַתְעַסֵּק. וְהִנֵּה בְּגִלוֹת הִנֵּה
הִנֵּה קַטְנוּת הַדַּעַת. מִתְחַלָּה עוֹבְדֵי עֲבוּדָה
זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ וכו', וְהַחֲזִיק הַיָּצֵר הִרְעָ
וְסִטְרָא אַחְרָא בְּכָל אִיבְרֵיהֶם, אַבְל לְהִיּוֹת
שְׁהִיָּה הַדַּעַת בְּקַטְנוּת, כְּעָנֵן שְׂאֲמָרוּ רְבוּתֵינוּ
זְכוּרֵנוּם לְבִרְכָה (עֲרוּבִין סה). יְכֹוֹלְנִי לְפִטְר אַתָּ
כֵּל הַעוֹלָם מִן הַדִּין מִיּוֹם שְׁחֵרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
דְּקַתִּיב (ישעיה נא א) 'וּשְׁכַרְתִּי וְלֹא מִיָּנִין, הִנֵּנוּ
שְׂאִין לָהֶם דַּעַת כְּשִׁכּוֹר עֲבָרוּ זֵין, וְאִין מַעֲשֵׂה
קָטָן כְּלוּם. הִיא שְׁעֻמְדָּה לְאֲבוֹתֵינוּ בְּמַצְרִים
בְּהִגִּיעַ תוֹר הַגְּאֻלָּה, הָגַם שְׁהִיָּה הַקְּטְרוּג
(שׁוּחַר טוֹב טו) הִלְלוּ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה וְהִלְלוּ
וכו', הִנֵּה הִיָּה הַטַּעֲנָה שְׁהִיו בְּקַטְנוּת הַדַּעַת
וְהַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אַחְרָא הַחֲזִיקוּ בְּנִכְסֵי קָטָן.

אמרי הרי"ם

רבי יצחק מאיר מגור זיע"א

מלכוד ההכנות החצונית לחג יש גם לעשות הִכְנָה בפנימיות

פֶּסַח כֵּל יִשְׂרָאֵל עוֹרְקִים, שְׂמִיכֵינִים לְפֶסַח, שְׂמִגְעִילִים וּמְשַׁפְּשִׁים וּמְדִיחִים, וְחֹשֵׁב הוּא לְמֵאד, וְזֶה הוּא רַק לְמִי שְׂאִין לוֹ דַּעַה בְּיוֹתֵר, אֲבָל לְהִטּוֹבֵלִים בְּמִי הַדַּעַת צְרִיף לַעֲשׂוֹת הַהִכְנָה הַזֹּאת בְּעֲצֻמוֹ בְּפִנְיֵימִיּוֹת, שְׂבִפְסַח גָּאָמַר (שְׁמוֹת יב כא) 'מִשְׁכּוֹ וּקְחוּ', מִשְׁכּוֹ דְיִיכֶם מִעֲבוּדָה זָרָה וּקְחוּ לְכֶם הַפֶּסַח, הֵינּוּ שְׂלֵא יְכוֹל לִכְנֵס לְהַפְסֵחַ עַד שִׁימְשִׁיף אֶת עֲצֻמוֹ מִקִּדְּם מִעֲבוּדָה זָרָה, מִכָּל הַדְּבָרִים שְׂנִקְרָאִים עֲבוּדָה זָרָה. וְשִׁבְתָּ הַזֶּה פֶּעַל זֹאת בְּיוֹתֵר וְנוֹתֵן כַּח לְכָל אֶחָד לְזֶה, וּכְמוֹ שְׂכָתוֹב (שְׁעִיָּה כו יג) 'וְהָיָה בַיּוֹם וּגו' יִתְקַע בְּשׂוֹפָר גָּדוֹל וּכְאוּ הָאֲבָדִים גּו' וְהַגְדִּיתִים גּו', כְּמוֹ כֵּן נִצְרָף בְּאֶמֶת פֶּסַח לְשִׁבְתָּ הַגָּדוֹל:

אור לשמים

רבי מאיר מאפסטה זיע"א

הַזְהִירוֹת מִמַּשְׁהוֹ חֲמִץ בְּלִתי אֶפְשִׁרִית אֵלָּא עַל דְּיָדֵי סְיוֹעַ מְלַאכֵי מְרוֹם

ל'א תִּאֲפָה חֲמִץ חֲלָקִים נְתַתִּי אִתָּהּ מֵאֲשִׁי לְדַשׁ קְדָשִׁים הוּא כַּחֲטָאת וּכְאֲשִׁי (ויקרא ו י). נִרְאָה לִי דְאִיתָא בְּכַתְבֵי הָאֲר"י זלח"ה הַנְּזוּהָר מִמַּשְׁהוֹ חֲמִץ מְבֹטָח לוֹ שְׂלֵא יִחֲטֵא כָּל הַשָּׁנָה, עַל כֵּן צְרִיף הָאֲדָם לְשִׁמּוֹר עֲצֻמוֹ בְּכָל מַה דְאֶפְשָׁר, וְלִכֵּן נִקְרָאת מִצְּה שְׂמוּרָה. וְזֶה אִי אֶפְשָׁר לְאֲדָם שְׂיִזְהָר מִמֶּנּוּ כִּי אִם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁלַח מְלַאכֵיכֶם מִמְּנִים עַל הַשְׂמִירָה וְיִשְׁמְרוּ אוֹתוֹ. וְזֶה פְרוּשׁ ל'א תִּאֲפָה חֲמִץ חֲלָקִים' – לְשׁוֹן חֲלָק, בְּלִי שׁוּם גְּדוּד חֲמִץ, נְתַתִּי אוֹתָהּ מֵאֲשִׁי' – דְהֵינּוּ שְׂאֲשַׁלַּח לְךָ מְלַאכֵיכֶם שִׁיִּשְׁמְרוּ אוֹתָךְ שְׂמִלְאָכִים נִקְרָאִים 'אֲשִׁי' (וּוהר ח"ב מג. עֵינן אוֹצַר הַכְּבוֹד ר"ה כד):

בְּמִצְרַיִם, וְאִי נִטְרוּ שְׁבִתוֹת יְזִמִים טוֹבִים אֶתְמַר בְּהוּ וְיִצְיָאֲנוּ ה' אֶלְקֵינוּ וְיִתְקַים בְּהוּ לְמַעַן יְנוּחַ שׂוֹרֵף כּו' וּבְהַמְתָּךְ, עִם הָאֲרָץ אֶקְרוּ בְהִמָּה כּו'.

כ"ב עֵינֵי שְׂעִבּוּד מְלִכִּיּוֹת בָּא מִחֲמַת שְׂיִישׁ לְאֻמוֹת הָעוֹלָם קְטוּרוֹג עַל יִשְׂרָאֵל שְׂיִישׁ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן נִגְיַעָה בְּהִרַע מִהַקְלִפָּה שְׁלָהֶם, וּבְאֶמֶת הַשְּׂאוֹר שְׂבַעֲסָה בָּא מִהַאֻמוֹת. וּמִזֶּה מְכַנִּיִּין הַשְּׂאוֹר שְׂבַעֲסָה גַם בְּלִב יִשְׂרָאֵל. וְזֶה מִתְבָּרַר בְּשִׁבְתָּ, שְׂאֶפִילוֹ עִם הָאֲרָץ אִתָּא בִירוּשָׁלַיִם (דְּמֵאֵי פ"ד ה"א) דְאִימַת שְׁבִתָּ עֲלֵיו, דְאִזּוּ נִפְל הַפְּחַד וְהִרְאָה עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. וְזֶה שְׂאֻמְרוֹ וְאִי נִטְרוּ שְׁבִתוֹת יְזִמִים טוֹבִים אֶתְמַר בְּהוּ וְיִצְיָאֲנוּ ה' אֶלְקֵינוּ, שְׂכָל הַאֻמוֹת נִקְרָאוּ עַל שֵׁם מִצְרַיִם עַל שֵׁם שְׂמִצְרַיִן לְיִשְׂרָאֵל. בְּהַקְלִפָּה שְׁלָהֶם כְּנֻזָּר לְעִיל, וּכְשִׂשׂוּמְרִים שְׁבִתָּ אֶתְמַר בְּהוּ וְיִצְיָאֲנוּ מִשֵּׁם וְיִתְקַים בְּנוֹ לְמַעַן יְנוּחַ וּגו' וּבְהַמְתָּךְ, עִם הָאֲרָץ בְּהִמָּה אֶקְרִי. וּמִשׁוּם הַכִּי בְּכָל הַמּוֹעֲדִים וְאֶף בְּשִׁבְתוֹת הוּא זוֹכָה לְיִצְיָאת מִצְרַיִם.

וְזֶה עֵינֵי שְׂנוּהֲגִין לוֹמַר בְּשִׁבְתָּ הַגָּדוֹל עֲבָדִים הֵינּוּ כּו', כְּמוֹ שְׂכָתָב בְּשִׁלְחַן עֲרוֹף (א"ח ס"ו תל), וְאֶף שְׂהַקְשׁוּ עַל זֶה מִהַמְכִּילְתָּא כְּמוֹ שְׂכָתְבוּ (כִּיאוֹר הַגַּר"א שם), אֲבָל מִנְהַג יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה הוּא, וְהוּא מִטְעֵם שֶׁהַשְׁבִּתָּ שְׂבִשְׂבוּעַ שְׂאִתְרִי יְהִי חַג הַפֶּסַח, שְׂאִזּוּ הִיָּה יִצְיָאת מִצְרַיִם בְּפַעַל, שְׂנִתְבָּרְרוּ אִזּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם קְשׁוּרִים בְּשׂוֹרְשֵׁם בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְרוֹצֵנִים לַעֲשׂוֹת רְצוּנָךְ וּמִי מַעֲכָב הַשְּׂאוֹר שְׂבַעֲסָה וְשְׂעִבּוּד מְלִכִּיּוֹת, כְּמוֹ שְׂאֻמְרוֹ (בְּרִכּוֹת יז), וְהֵינּוּ שְׂהַאֻמוֹת הֵינּוּ מְכַנִּיִּין הַשְּׂאוֹר בְּלִב יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׂנִצְאָמַר וְיִרְעוּ אֶתְנוּ הַמִּצְרַיִם, דְהֵינּוּ שְׂעִשׂוּ אוֹתְנוּ רַעִים, שְׂהַקִּיפוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּקִלְפֵתְם, וּמִשׁוּם הַכִּי בְּשִׁבְתָּ שְׂקוּדִים זֶה שְׂכָלוֹל מִקְדָּשְׁתָּ הַחַג שְׂאִתְרִי, כְּמוֹ שְׂאוּמְרִים קְדָשְׁתוֹ מִכָּל הַזְּמַנִּים, אוּמְרִים בּוֹ עֲבָדִים הֵינּוּ לְפָרְעָה מִמִּצְרַיִם וְיִצְיָאֲנוּ ה' אֶלְקֵינוּ:

סיפורי החסידות

מזיע שם כל כך ב"חידות"? והלא זמן היחידות נמשכה היום סך הכל שעה אחת, והוא כל כך מזיע! שתק הרב מצ'רניגוב. והמשמש אמר עוד פעם: מה הוא, רבוננו של עולם, מזיע שם כל כך? כי נפתחה הדלת של חדר הרבי, והרבי פנה למשרתו ואמר: אני מפטר אותך מהיום מעבודתך, מפשךך לא יגרע דבר. לך לביתך, ובכל שבוע אשלח לך את משכךך לבית.

והוסיף: למה לא תבין על מה אני מזיע. במשך השעה היו אצלי ל"חידות" חמשה ועשרים אנשים. בשביל שאוכל להשיב עצה נכונה להשואל, אני צריך להרגיש בצרתו ממש כמו שהוא בעצמו מרגיש, ואני מכרח להפשיט את עצמי ממלבושי ולהתלבש במלבושיו שלו, ושוב כשאני צריך לתן לו עצה לא אוכל לעשות כן כשאני עדין במלבושיו, כשם שהוא בעצמו אינו יכול לשיט עצות בנפשו. ואני צריך להפשיט את עצמי ממלבושיו ולהתלבש במלבושים שלי, ובכן לכל שואל ושואל אני צריך לעשות פעמים פשיטה ולבישה, ומעתה הגע בעצמך: במשך שעה, אם אדם צריך חמשים פעם להתפשט ולהתלבש, כלום אפשר שלא להזיע?.

(סיפורי חסידים)

ואש המזבח תוקד בו (ו' ב)

בילדותו של הרב הקדוש האמרי אמת זיע"א שאל הוא את אביו הרב הקדוש השפת אמת זיע"א, מהו הלשון ואש המזבח תוקד בו? (מזיע לא כתיב תוקד על המזבח, או תוקד עליו) החזיר לו אביו וישאלו: ומה אתה אומר? השיב הלך ואמר, חושב אני לפרש שהפנה תוקד בו, היינו שאש התלהבות המצוה תוקד בכהן עצמו.

(לקוטי יהודה)

והרים את הדשן אשר תאכל האש (ו' א)
יש לפרש על דרך ששאל אחד להרב מגיד מועזריטש זיע"א האיר נוסלין התלהבות להשם יתברך, והשיב לו, מי שצריך לאש מחפש באפר.

זוה יש לומר גם כאן "והרים את הדשן" היינו אפר שיחזיק עצמו לאפר ועל ידי זה יתעורר לבבו התלהבות להבורא יתברך, והוה והרים את הדשן, היינו הבהינת אפר רים אותו. "אשר תאכל האש" רצה לומר שביא לידי אש התלהבות.

(דגל מחנה אפרים)

ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים (ו' ד)
הרב החסיד רבי דוד צבי חן זצ"ל, רבה של צ'רניגוב, כשהיה מגיע פדרכו לרבנו הרב הקדוש רבי שמואל מליובאוויטש זיע"א בנו של הקדוש זיע"א, אחר פעם את זמן היחידות. והיות והיה מכרח לנסע לביתו הלך לחדר הסמוך לחדרו של הרבי, ונחה שם עד שהרבי יעבר דרך חדר זה, ואז ישאל אותו את שאלתו. לאותו חדר בא משמשו של הרבי להחליף את בגדיו של הרבי אחר היחידות, כי במשך היחידות היו נעשים רבצים מועה. אמר המשמש להרב מצ'רניגוב: אולי יודע מר מה הוא

אצלכם ומתחבר ומתידד הרבה עם החסידים ועדן לא נהפכת להיות "חסיד".

אינו דומה החזיר לו הרבי, שהרי מצנינו כתוב אצל סמאה: "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל", כלומר, בנגיעה בעלמא סגי לטמא את הטהור. לעומת זאת, אצל נגיעה דקדושה, מצנינו בתורה (ו' ט): "כל אשר יגע בבשרה (של חסאת) יקדש" ודרשו חכמינו ז"ל (ובחים צ): "כל אשר יגע בבשרה יקדש, יכול אפלו לא בלע, תלמוד לומר בבשרה עד שיבלע", הרי שבנגיעה דקדושה אינו הנדון להיות קדוש עד שיבלע לתוכו, לפנימינותו, מן הקדושה, ולא סגי בנגיעה בעלמא. ובפרט ס"ם בעל ה"תנא" לפי מה שעינינו תחזינה, הרי אצל הדבר הוא להפך עם הקדושה אין לך יותר מנגיעה בעלמא, ומן הטמאה כבר יש לך בליעה. (התורה והמורה)

יהי רצון פאלו הקרבנום

אברך מחסידי הרב הקדוש רבי אהרן **מטשערנאביל** זיע"א, הלם שאביו המנוח בא אליו, וקבל בכניו, שבבית דין של מעלה מבקשים לדונו על עברות שמעולם לא עבר עליהם, כגון שפיכות דמים ועבודה זרה, בטענה שהרי פעם, וכל הכועס פאלו עובד עבודה זרה (שבת קה), וכל המלבין פגי חברו ברבים פאלו שופך דמים (בי"ט נה). ענה הבן לאביו, "תאמר להם, שאנו אומרים בתפלה לאחר אמירת הקרבנות שהי רצון פאלו הקרבנום, ואף על פי כן אנו מבקשים אחר כך שיבנה בית המקדש, הרי ש'פאלו' אינו נחשב 'במקום'. הוא הדין בעברות, פאלו עובד עבודה זרה, עדין אינו פאלו עבודה זרה בפעל". ספר האברך על החלום לרבו הרב הקדוש מטשערנאביל, אמר לו הרבי, "אמת הדבר, ואף בשמים יודעים זאת. אלא רצו להראות לאביו, כמה טוב לאדם שמחנך בניו לתורה, שהם יכולים להמליץ טוב בעדו".

(יגדיל תורה)

יון שרף ואותם מכנים בשם 'חסידים'? הלא להפך צריך להיות. אנהנו צריכים להקרא חסידים והם מתנגדים.

פתח הרבי ואמר: ידוע לכל, שמיום שחבר בית המקדש ובטלו הקרבנות באה התפלה במקום הקרבן, ככתוב: 'וישלקמה פרים שפתינו'. על ידי התפלות שלנו אנהנו פאלו מקריבים קרבנות. גם במקרא נאמר (ברכות ט), 'תפלות כנגד תמידין תקנו'. ודבר ידוע הוא שעל ידי מחשבת פגול נפטר הקרבן. כך גם בתפלה 'מחשבה רעה פוסלתה'. והנה כשעומד אדם מישאל ומתפלל, בא ה"בעל דבר" אליו בכל מיני אמתלאות ותחבולות ומחשבות זרות כדי לבלבל עליו את תפלתו. על פן מצאו החסידים עצה כנגדו. מיד אחרי התפלה הם שותים יון שרף, מברכים זה את זה 'לחיים' וכל אחד מספר צרותיו לפני חברו ומקבל ברכה ממנו שישע בכל טוב. ואז אין היצר נטפל אליהם, שכן מדמה הוא שהם יושבים ועוסקים בשתית יון שרף, מדברים בלשון הדיוט דברים של מה בכך. אין הוא חושב שיש בדבורים אלו ענין של תפלה, ואין הוא מציק להם במחשבות רעות. והדין הוא שתפלה נאמרת בכל לשון. הקדוש ברוך הוא מקבל את התפלה בכל לשון שנאמרת, וכך, על ידי שתית יון שרף אחרי התפלה, מצליחים החסידים להתפלל כראוי ותפלתם נחשבת פאלו הקריבו קרבן שאין בו פסול.

(בית רוזין)

והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל (ו' ט)
ספרו להרב הקדוש בעל התנא זיע"א, על 'למדין' אחד שהיה רגיל אצלו, שלאחרונה החל להתחבר עם חבר מרעים מפת ה"משכילים". שלח הרב להזמינו אליו, והסביר לו חמור הענין והסכנה שיש בהתחברות לרשעים, ועד כמה שהדבר יכול להשפיע עליו בקל להטותו מדרך ישאל סבא. השיב לו האיש בהירות: עלי אין יכולים להשפיע כל כך בנאלי, והא ראינה, הרי אני רגיל

לדמות את הנאמר במושה רבנו, משום שאצלו כתוב "ויאמר משה אל אהרן זה הדבר אשר צוה ה'" דייקא שם משום שה' צוה לכן עושה זאת, מה שאין כן בלי צווי ה' ה'ה נאסר מלשמש את אחיו בהיות הוא עצמו מלך.

(לקוטי בתר לקוטי)

שבת הגדול

פסח זמן תשובה מאהבה

הרב הקדוש מרוזין זיע"א פעם אחת בשבת הגדול קדם שהתחיל לומר תורה ספר

מעשה שהיה רב אהד אשר בשבת תשובה היה דורש להגעיל הפלים, ובשבת הגדול היה דורש לעשות תשובה. וסיים הרבי ואמר כי צדקו דבריו של הרב שהוא פי דוע מאמר חז"ל השב מאהבה וזונות נעשין לו כזכיות ומיראה נעשו לו כשגגות ובימים נוראים הוא בחינת 'גבורה' וכל אהד שב לפני השם יתברך 'מיראה' בחינת גבורה ואז וזונות נעשו לו כשגגות ולכן הולכים בראש השנה אל הנהר לעשות תשליף כי גם השוגג צריך כפרה לכן דרש הרב להגעיל הפלים היינו לשוב מיראה כי פלים הם האיברים של האדם. אבל בפסח בחינת 'חסד' בחינת 'אהבה' שנקשר מחסד, ולכן אז התשובה היא בחינת אהבה וזונות נעשין לו כזכיות ולכן דרש הרב בשבת הגדול מענין תשובה אולם לא בענין הגעלה כנ"ל.

ואחר כך אמר בדרך צחות ולכן הולכין אל הנהר לשאב מים שלנו, מים של מצוה, בכדי לקחת את העברות אשר השליף בראש השנה שנעשה עתה מהם זכיות.

(זכר חיים)

תרוץ לרמז"ם

לכבוד "שבת הגדול", עלה הרב הקדוש רבי **כונחם מענדיל מלינסק** זיע"א על הבמה בבית הפנסות בעיר ואמר: מנהגם של

ויעש משה כאשר צוה ה' אתו ותקלה העדה (ח' ד')

בא הרב הקדוש רבי **מענדלי מוורקי** זיע"א לפני **הרב הקדוש מוקוצק** זיע"א וישפך את לבו: אני גרוע מקלם, אין בי כלום ובכל זאת הריני טועה ומתנהג כרבי ואנשים רבים באים אלי, עוד עתיד אנכי לתן את הדין בגלל כל יהודי שנוסע אלי. פיסו הרבי בדברים, כבר היה לעולמים, כתוב "ויעש משה כאשר צוה ה' ותקלה העדה", אם הצדיק עושה רצונו של מקום נמשכים ממילא הלקבות אליו, וכי מה אפשר הוא אם יהודים קמים מעצמם ובאים אליו מרב תשוקה.

בהקשר לכך מספר על שני אחים מתלמידי הרב הקדוש החוזה **מלוברין** זיע"א שלמים כל אחד מהם נהל עדה. אל האחד נהרו חסידים הרבה בעוד שלאחיו מעטו האנשים לבוא. למים נפגשו שניהם. שאל האחד, פליאה בעיני, הרי שנינו היינו בצוותא אצל החוזה, שנינו בעלי יחוס שוה ובעלי הנהגה דומה, מדוע רק אליך יבואו חסידים רבים ואלי לא? נענה אחיו ואמר, אף אני פלא בעיני, למה באים החסידים אלי ולא אליך, ושקרא מפני שמתפלל אני למה באים ואתה מתפלל למה אינם באים, לכך המה באים אלי ולא אליך.

(מעמיעינות הנצח)

ויאמר משה אל אהרן זה הדבר אשר צוה ד' לעשות (ח' ה')

כאשר רצה הרב הקדוש רבי **זושא מאניפולי** זיע"א לשמש את אחיו הרבי ר' **אלימלך** זיע"א אחר שנתפרסם ורבו הנוהרים אליו לליענסק לדבק בו. סרב רבי אלימלך ברעדה לקבל את שמושו של אחיו הגדול, טען לו רבי זושא, הלא גם משה שמש את אהרן ואת בניו, כאמור 'וירחץ אתם ויחגר אתו באבנט' וגו', אף שמשו היה מלך ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול. ענה הרבי ר' אלימלך, אי אפשר

הבתים, מפני מה הוא מבטל את המנהג הזה, שהוא מקבל בכל קהלות ישראל, השיב: הו"ל אומרים: "שוואלין ודורשין בהלכות הפסח קדם הפסח". מפני מה זה אמרו בכל לשון "שוואלין ודורשין" אלא הפנה היא: במקום שיש "שוואלין", שבועל בתים באים אל הרב ושוואלים שאלות, יש "דורשין", יש חובה על הרב לדרש דרשה ולהסביר להם כל מיני ספקות; אבל עיר כמאנהיים, שאין בה "שוואלין" כלל, שלעולם אין אדם נכנס אל הרב לשאל שאלה, משום ש"הכל כבר יודעים" בנראה להורות הטר לעצמם בכל דבר, בעיר כזאת מומלא פטור הרב גם מן החובה של "דורשין".

(לקט מאוצר החסידות)

הרב גנב מהספר.

ספר הרב הקדוש ה'יוחי יוסף' מפאפא
זיע"א, פעם נכנסתי לביתו של דודי הרב הקדוש הקרו ל'דוד זיע"א בערב שבת הגדול, וראיתי שהוא מעני בתוך קונטרס הדרשות שדרש אשתקד, ואמר לי שמעני בדרשות שאמר אשתקד, מפנין שלבעלי הבתים שלו יש זכרון טוב לכן מעני בקונטרס כדי שלא ידרש גם בשנה הזו דבר ממה שפבר דרש אשתקד.

וספר על זה מילתא בדבדיוותא שהיה פעם באיזה עיר רב אחד שדרש דרשה והיה בעזרת נשים איזה אשה שאמרה שראתה כבר את הענין שהרב דרש מופיע בספר 'צאינה וראינה', ובודאי 'גנבו' הרב משם, הגיעו הדברים לאזני הרב, ומני אז טרם שהיה דרש היה בודק בחטף גם בהצאינה וראינה אם לא נכתב שם ממה שי'דרש, ופעם היה צריך השמש לשאל דבר אצל הרב, והלך לביתו של הרב ומצא שהרב מסתכל בהצאינה וראינה, ענה השמש בנצחון אכן מצאתי את הרב בגנבתו כפי שדברו עליו.

(שיח צדיקים, ימי המורים)

הרבנים לדרש בשבת ולישב אגב דרשתם רמב"ם המור. אף אני אנסה כחי. ובכן, הרמב"ם פוסק להלכה שאפלו העני שבגעניים ח'ב באכילת מצה בליל הסדר, ובמקום אחר פוסק הרמב"ם שגנבה אסורה ואין להתירה כלל. וקשה, מה יעשה העני שבידו אין להשיג מצה בהתר והגנבה אסורה עליו עלינו לתרץ את הרמב"ם הקשה ולומר: יספקו העשירים את צרכי העניים, יתנו ל"מענות חסין" בעין טובה וכך יתרו את הרמב"ם הקמור.

(חסידים מספרים)

הדרשה עשתה מחצה.

מספרים על הרב הקדוש רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א, שחזר פעם ב"שבת הגדול" לביתו ע"פ מדרשתו שדרש כמנהג היום בבית המדרש, שאלה אותו הרבנית: במה נתגעת כל כך בדרשה? אמר הרבי: מאמין קשה היה לי לפסק הלכה למעשה ולפשר בין העניים לעשירים. אמרתי והזכרתי כי המצוות וצרכי פסח עולים בהרבה ממון, והעניים מרבים בעיר, הארכתי אפוא בדרשתי לעורר רחמים בלב העשירים על העניים שינתנו "מענות חטים" ביד פתוחה, לכל הפחות מחצית מהוצאותיהם שלהם לביתם לפסח, וכך יהיו העניים נהנים והעשירים לא חסרים. חזרה ושאלה הרבנית והאם דרשתך עשתה פרות? ענה הרבי: דרשתי עשתה מחצה, העניים מסכימים, מוכנים הם לטל. אולם אם גם העשירים מוכנים לתת זה עדו בגדר ספק.

(ברכת חיים)

היכו שאין 'שוואלין', מדוע נצרך 'דורשין'?

פעם אחת בשבת הגדול לא דרש הרב הקדוש רבי צבי הירש ממואנהיים זיע"א דרשה כלל. כששאלוהו אחדים מבעלי

ה'אדמו"ר רבי מנחם מענדל זי"ע מליובאוויטש

בעל "צמח צדק"
ימא דהילולא - י"ג ניסן

תר"מ ומנו"כ פליאדי.

בנו הרביעי הרה"ק ר' ישראל נח זי"ע, נולד בשנת תקע"ו, ונסתלק ביום י"ז בניסן, א' דחוד"מ פסח תרמ"ג. בנו החמישי הרה"ק ר' יוסף יצחק זי"ע מאוורייטש. נולד בשנת תקע"ט, ונסתלק ביום ח" ב' בסלו תרל"ו. בנו הששי הרה"ק רבי שמואל זי"ע, אדמו"ר מהור"ש. נולד ביום ב' באייר תקצ"ה, ואתר הסתלקות אביו הק' מלא את מקומו על כס התהגה העדה, עד להסתלקותו, בשנת המ"ט לימי תניו, ביום י"ג בתשרי תרמ"ג, ומנו"כ באהל אביו הקדוש.

וזלת ששה בניים אלו, בן שביעי נוסף היה לו לרבנו ה'צמח צדק, הוא ניהו רבי יעקב זצ"ל, אשר התגורר בעיר אורשטא, אבל נסתלק על פני אביו הק' בעיר טאלאצין, ושם מנו"כ. שני תנינים היו לו לאדמו"ר ה'צמח צדק, רבי לוי יצחק זצ"ל, נכדו של הרה"ק רבי לוי יצחק זי"ע, מבדושיטוב, והשני רבי שניאור זצ"ל, בן הרה"ק ר' מנחם נחום זי"ע, בן אדמו"ר ה'אקציע' זי"ע.

'צמח צדק' לדורות

כידוע כתב ה'צמח צדק' בימי תניו ששים אלף 'בויגען' כתבים, לשכל בויגען מכלל משונה עמומים. בין הספרים יצינו: **אור התורה**; מאמרים ודרושים על פירושי הש"ס. גראשית ז"כ, שמות ח"כ, ויקרא ד"כ, במדבר ג"כ, דברים ז"כ, תהלים, מגלת אסתר, שיר השירים, תהנה, פורים, שלוש ורגלים, ראש השנה ויום הכפורים. **מאמרי אדמו"ר ה'צמח צדק**; מאמרי חסידות מהשנים תרי"ד, תרט"ו. **קצורים והערות**; לספר התניא. **באורי אהרן**; דרושים ובאורים בדרך החסידות והשקלה על ספר האר.

ש"ת 'צמח צדק; שו"ת והדושים על ש"ח פ"כ כ"ח (צמח צדק) בגימט' 'מנחם מענדל'). דרך **מזוהר**; באור טעמי המצוות על פי החסידות. ספר **החקירה** - דרך אמונה; והכחות על הודש העולם בדרך החקירה, השקלה והחסידות. ספר **הלכותיים**; כ"ז פ"כיים של דברי תורה. **רשימת מאמרי דא"ח**; מאמרים מהשנים תקפ"ח - תרכ"ו. **תהלים הבעש"ט תקדוש זי"ע**; פתע התרומם בעל התניא ועוד. ויתר הפתבים שלא הגיעו לרפוס, המה אלפי כתבים שנספרו בשקפה הגדולה שהיתה בשנת תר"ח פליובאוויטש. בין הפתבים הללו היו תבות רבות של פתבים בגולה ונסתרי. ועל אבן כתביו פא הרבי ה'צמח צדק' ביותו, ורשם: **"לית עתה בחיל לעת וקנתו לכתבם מחדש, וביותר על תשולם השלחן ערוך ועוד איזה דברים שיהיו שם"**.

זה ינחמנו

בחג השבעות תקנ"ב ילב הרבי בעל התניא גראש קהל חסידיו להתנועדות, ואז דבר בקדשו אודות אי"צ של מוסד החסידות מרנא ורבנא הבעש"ט תקדוש זי"ע, לפתע התרומם בעל התניא וקרא בקולו: **"סבא (הבעש"ט) ורבי (הרב המגיד ממעייטש)**, עוררו נא רחמים רבים בעדי, בעד תלמידים, בעד כל מקשרים ובעד תורתכם, או גיוואלד, אבינו שבשמים חסיד ורחם עלינו", ואז לפתע

גדול מרובן שמו, בוצינא חסידא קדישא היה הרה"ק רבי מנחם מענדל, בעל ה'צמח צדק' זי"ע מליובאוויטש, עליו העיד סבו הק' הרה"ק רבי שניאור זלמן זי"ע בעל ה'תניא' והשו"ע: **"גדי מנחם מנדל, מעלה על הכתב כמו שאני אומר ומכון"**.

אורו של אדמו"ר ה'צמח צדק' נרח בעיר ליאזני, שם נולד לאביו הרב החסיד המפורסם רבי שלום שכנא אלטשילר זצ"ל (תתנו של הרה"ק הרבי הגון בעל התניא זי"ע) ביום כ"ט באבול תקמ"ט (ערב התקדוש שנת תק"ט). אביו רבי שלום שכנא היה בנו של החסיד המפורסם רבי נח זצ"ל, מחסידיו המבוקשים של הרה"ק רבי מנחם מענדל זי"ע מויטבסק, בעל 'פרי הארץ' שעלה לארץ ישראל ומנו"כ בטבריה, וכאשר נולד לו בנו, קראו מנחם מענדל ע"ש הרה"ק רבי מענדל מויטבסק שנסתלק שנה וחצי קדם לכן, ביום א' באר תקמ"ח. בהיות ה'צמח צדק' בגיל שנתים, ביום צום גדליה תקנ"ב בפטרה אמו (בתו של בעל התניא), ומאז נתגדל בבית סבו. לאחר ששקנא לגיל תורה ומצוות, בחרף שנת תס"ג, הביאו זקנו בעל התניא בבית הנשיאין, אז נעשה לחתנו של דודו אדמו"ר ה'אקציע' זי"ע, כאשר שמחת הנשיאין מתקיימת במקום מושבו של זקנו בעל התניא.

לאחר נשיאיו המשיך לישב על מבועי התורה, ונתמנה פראש ישיבה בישיבתו של דודו-חזתנו אדמו"ר ה'אקציע', אבל לא רצה להתפרנס מלמוד התורה, ונא חסידים את כל הסכום שקבל כדונונא, 300 רובל, בפתיחת בית מלאכה ליצור חותמות שעה. כשפתר לעסק נטל את רעהו הגאון רבי נחמקי זצ"ל מדובובנה (תתו דודו רבי חיים אברהם זי"ע בנו של בעל התניא) שכתב מגיד שיעור בישיבה של אדמו"ר ה'אקציע'. בצאתו עסקו בתורה, וגם התפרנסו ממסחר כדי שלא לעשות את התורה קרוב בחפר בה. כמו"כ למד גם עם רעהו הגאון רבי יהודה ליב זצ"ל אבד"ק דויניסק (הנקרא בשם 'הבטלו מדינונוג') ע"ש עסוקו היחיד בתורה, כאותם עשרה בטלנים שבמקרא.

משנסתלק חזתנו הרה"ק רבי דב בער זי"ע אדמו"ר ה'אקציע' לגימ' נתמנה לישב על כס האדמו"רות, ולהנהיג את העדה. ל"ח שנים ילב ה'צמח צדק' על כס האדמו"רות, בשנת האחרונה תקפה עליו מחלתו, ובאור ליום חמישי בשבת י"ג לחודש ניסן תרפ"ג, נצחו אראלם את המצויקים, ותעל נשמותו של הרבי ה'צמח צדק' בסערה השמימה, בשנת השבעים ושבע לימי תניו, ומנו"כ בבית העלמין פליובאוויטש. לימים הוקם אהל על ציינו, ומאז ואילך מנה ציינו הק' תל תלפיות לכל הבאים לשפך צקון שיח לחש להפקד ולהגשע בדבר ישועה ורחמים.

ותפארת בנים אבותם

ששה בניים צדיקים, ושני חתנים הותיר אחריו אדמו"ר ה'צמח צדק'. בנו הבכור הרה"ק ר' ברוך שלום זי"ע. נולד לערך בשנת תקס"ו, ונסתלק ביום ט"ז בשבט תרכ"ט, ומנו"כ באהל אביו הקדוש פליובאוויטש. בנו השני הרה"ק ר' יהודה ליב זי"ע, נולד בשנת תקע"א ונסתלק נחמציית השנה לאחר הסתלקות אביו, ביום ג' בחשוון תרכ"ז, בן נ"ו שנים. בנו השלישי הרה"ק ר' חיים שניאור זלמן זי"ע, נולד בערך בשנת תקע"ד, ונסתלק ביום ויש"ק ניש"ד בטבר

האדמו"ר רבי מנחם מענדל ז"ע מליובאוויטש

בעל "צמח צדק"
יומא דהילולא - י"ג ניסן

בכת"י באורז' לו "קח, ויהי לך למשמרת, זה עוד יבוא לך לתועלת". (בית רבי), וזה מהחלום שחלמתי [בחלומי שחלם שביע קדם הסתלקות זקנו, ונהנה ספר תורה נופל. אף אחד לא הצליח להרימו מחמת כבדו, ורק הוא, הצ"צ הצליח להרימו. אז התבטא זקנו ואמר לו "אכן, רק אתה הצלחת להגביה את התורה"]. ואם כן, תבינים אתם לטעל על עצמכם את על ההנהגה".

אלא. שעם כל זה, במשך חצי שנה מאז עדין ה'צמח צדק' ליטב על פס ההנהגה, עד שלאחר הפצרות מרבות מזקני החסידים, גאות לך להתחיל להנהיג קהל עדת ישורון, ולהורותם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון. וכאשר הגיע חג השבעות תקפ"ח, נתגשבו הרבי ה'צמח צדק' לראשונה בראש השלוקו, והחל להנהיג את העדה. (בית רבי)

אש תמיד תוקד

פעם, בעת התועדות, ספר: "בעש"ט אהב מאד אור, פי 'אור' בגימטריא רז'. פעם ארע, שלתלמידי בעש"ט היה רק גר אחד, והבעש"ט היה צריך להנכס כד' לשבת עמיהם, ונצטערו מאד על שיצטרכו ליטב בחשוה, ולא ידעו להשית עצות בנפשם. פשוט נכנס בעש"ט, אמר להם: "היודים זקוקים לאור. עקר עבודתי היא להאיר ליהודים, ולפיה אין מספיק אור!" נענו התלמידים: "לא נכלנו להשיג יותר מנר אחד. צנה הבעש"ט להוריד מהג "נרות" של קרח התלואיים שם [גלידי קרח הדומים ל'נרות'] ולהדליקם. התלמידים עשו כן, וה'נרות' דלקו.

משפטים הרבי ה'צמח צדק' לספר, אמר: "אצל תלמידי בעש"ט דלקו והאירו נרות קרח, ואצל חסידים של עכשיו, חשך וקור". לאחר שנים, לפשעו, הרבי הרש"ב ז"ע היה מספר את הספור הזה, היה מס'ים ואומר: "אני ה'צמח צדק' גלה בהם, בחסידים שלו, את ה'אש תמיד תוקד' של הנשמה". (ספר "התולדות")

באורז' מדרב, נפל לארץ והתעלה. בני הבית מהרו להזעיק ופא אל הרבי, ואז בתוך פה נכנס לתוך הקלד הפעוט מנחם מענדל (ה'צמח צדק') ש'היה בגיל שנתים ותשעה חדשים. כשראה את סבו שוכב על הרצפה, השליף את עצמו על הסף וצעק: "סבא, סבא, קום". באותו רגע פקח בעל ה'תניא' את עיניו הקדושות, וכאשר ראה את נכדו האהוב מושיט את ידיו אליו וצועק "סבא, קום!" החזיק הסבא ביד נכדו באמרו לו "הב לי ידך", ואז התרומם לבדו בהפטירו על נכדו "זה ינחמנו". (בית רבי)

יסמכת את ידך עלי...

פשוטתלק חותנו אדמו"ר ה'אמץ' (ביום ט' בכסלו תקפ"ח), סרב הצ"צ למלא את מקומו, ואמר לחסידים להכתיר את הדוד רבי חיים אברהם (בנו של בעל ה'תניא'). מששמע הדוד פדברים הללו, אמר לחסידים לשוב אל הצ"צ ולומר לו כי כחו גדול ועצום להנהיג את העם. "לכן אליו ואני אבוא אתרבים ומלאתי את ידברכם, כדי שאתה להיות לרבי".

החסידים שבו אל הרבי הצ"צ וגם רבי חיים אברהם הגיע, וכאשר בקש הצ"צ לקום לכבודו, אמר לו הדוד: "שבו על מקומכם. אמנם אני הדוד, אבל אתם הרב והאדמו"ר לחסידים". אז טען הרבי ה'צמח צדק': "ביד יכול אני להיות לרב ולמנהיג, הרי צריך אני לדעת רזון דאורייתא?" אמר אחד מזקני החסידים: רז"ל אמרו (אבות פ"ו) כי פה הוא הסדר. קדם כל ינותנת לו מלכות, ומאז מלכי רבנו, ורק לאחר מכן ימגלו לרזי תורה".

השיב שוב ה'צמח צדק' ואמר: "באם הייתי צריך להיות רבי, הרי שלפחות הייתי שומע על פה איוה ומזים מסבי יקני הרבי נ"ע" (הוא בעל ה'תניא'). נענו מיד פמה מזקני החסידים ואמרו לרבי: "יודעים אנו כי שמעתם מהרבי הזקן פמה רמיוזת, הו מהפתיים שמיטר לכם יומים לפני הסתלקותו מסר לו יקנו פמה פתיים

העלות נר תמיד - לזכר נשמת

יד ניסן

הרה"ק אשר ישעיה ב"ר אליעזר ליפמן מרופשיץ

יב ניסן

הרה"ק חיים ב"ר אברהם שומאל פנט (ב' תפוחי חיים)

טז ניסן

הרה"ק פינחס אליהו ב"ר יעב יוסף רוטנברג אב"ד פילץ
הרה"ק אריה צבי פרומר מקוז'אגלוב (ב' ארץ צבי)

יג ניסן

הרה"ק יוסף ב"ר אפרים קארו (ב' שלחן ערוך)
הרה"ק משה ב"ר חיים (האלשיך הקדוש)
הרה"ק מנחם מענדל ב"ר שלום שכנא מליובאוויטש (ב' צמח צדק)
הרה"ק יואל משאץ ב"ר חיים מסטנוב

ז' ניסן

הרה"ק יצחק מסקוורא ב"ר מרדכי המגיד מטשערנאביל
הרה"ק מאיר ב"ר ישראל אבוחצירה

ספיר ויהלום

הארה חסידית לפרשת השבוע

אש תמיד

פעם אחת אמת הרח"ק הרבי מלובלין זיע"א איש חסיד והתאונן על מחשבות זרות. הרח"ק נתן לו עצות, אבל לא היה יכול להפטר ממנו, כי האיש היה עיקש ופגע רע. עד שאמר הרבי: איני מבין כל עיקר מה שאתה מתאונן על מחשבות זרות, הלא המה מחשבות שלך ולא של זר, כי מחשבות זרות שייך על אדם גדול, אשר מחשבות שלו המה קדושים, ואם לפעמים פגל במחשבותיו המחבה לא זכה אז נקראים 'זרות', אבל אצלך המה בתמידות, אם כן המה שלך (ספר 'אהל הרבי', אור החכמה, אות קסז).

***

סיפרו תלמידי אור שבעת הימים הבעל שם שם טרוד הקדוש זיע"א: באחד מימות החורף בא מישהו לפני הבעש"ט והתאונן בפניו על מחשבות זרות המשתלטות עליו בשעת התפילה. שלח אותו הבעש"ט לתלמידו רבי דוד לייקס. דפק האיש בחלונו של רבי דוד וביקש להכניסו. אולם אין קול ואין עונה. הוא ביקש והתחנן עד אשר כמעט שקסא במקומו, ורבי דוד לא שעה אליו. והנה נפתחה הדלת ורבי דוד הכניסו באהבה פנימה, ועל שאלת האיש: למה המתין עד אשר קסא והיה חשש סכנה לחייו, ענה רבי דוד: רציני להראות לך שהאדם הוא בעל הבית ויכול להכניס את מי שהוא רוצה, ומי שאינו רוצה בו אינו מכניסו. וכך גם במחשבות האדם: צריך אדם להיות בעל הבית על מחשבותיו. מחשבות שאינו רוצה בהם אל יכניסם (ספר הבעש"ט, עמוד קנא).

***

מעשה דומה היה באדם שבא אל הרח"ק המגיד ממעזריטש זיע"א והתאונן לפניו כי אינו יכול לטהר את מוחו ממחשבות לא טובות ומהרהורים רעים החודרים לתוך מחשבתו בעל כורחו. ציווה לו המגיד לנסוע לצדיק הרח"ק רבי זאב וולף מוויטומיר זיע"א אשר חזויק בית אכסניה בכפר אחד. הלך האיש לאותו כפר, אך כשבא לבית רבי זאב וולף כבר הייתה השעה מאוחרת בלילה והבית היה סגור מבפנים. הקיש האיש על הדלת אך הדלת לא נפתחה. המתין זמן מה ודפק שוב על הדלת, אך גם הפעם איש אינו פותח לו. היה זה ליל חורף קר והאיש החל להתחנן שיתחן לו את הדלת, אך ללא הועיל. בשלב מסוים נשבר האיש והחל לקרוא בכעס ובורגו: אנשים חסרי רחמים אתם, כך התעלל ביהודי... ועוד כהנה וכהנה. המעבר השני של הדלת אין קול ואין עונה. בהאיך השחר נפתחה לו דלת האכסניה והוא נכנס פנימה והתאכסן שם כמה ימים. כל אותם ימים נמנע רבי זאב וולף מלהתעניין בסיבת בואו, וכמעט שלא החליף עמו מילה. 'לשם מה שלחני המגיד לכאן', תנה האיש בליבו, וכבר החליט לחזור לביתו כלעומת שבא. קודם שפנה לשוב לביתו פנה אל רבי זאב וולף בשאלה: רבינו המגיד שלחני אליך ואיני יודע בשביל מה. השיבו רבי זאב: רבינו אומרך אליי כדי שתלמד ממני שהאדם הוא בעל הבית על רשותו, ולמי שאינו חפץ אין הוא מתיר להיכנס לתחומו (סיפרי מופת - המגיד ממעזריטש, עמוד 160).

***

בין ארזי הלבנון אשר צמחו בפרדס החסידים הגדול נמנה רבי אהרן, ד"ר גארדיא, ששימש רופא למלך פרוסיה, והיה רופא של המגיד הגדול בעירוב ימיו, שהפך ורפא ופעל בעל תשובה והגיעו כן לשיאים בעבודת ה' ובחסידות. כמו שמסופר שפנה פעם הרופא לרבו

הגדול ואמר לו: "אנא רבי, אני ארפא אתכם מחשבות הגוף ואתם תרפאו את נפשי השטונית". המגיד הסכים והרופא התחנן שוב: "הלא איניי אלא בשר ודם והרפוי שלי מוכרח לקחת זמן רב בעוד רפואת הנפש יוכל לרפאני תיכף ומיד". והמגיד ריפא אותו. הוא החלים והיה לבעל תשובה גדול ולצדיק ועובד ה'. גדול, רבו מחשבות אהבו וחייבו מאד, ולא נמנע ממנו כל משאלה.

כשד"ר גארדיא שאל ממנו עצה איך להיפטר מהמחשבות הזרות המטרידות אותו כתוצאה ממעשיו בימים ההם, ייעץ לו המגיד את עצתו בסיפור משל: היה פעם יהודי מוזג בעל בית מרוז בכפר, בו שתו תמיד לשכרה כל הגויים שבכפרו. לימים חיסל היהודי את עסקו והפך לחנווני בעל חנות מכולת. אבל הגויים הנבערים היו שוכחים בכל פעם ודופקים באישון ליל בחלונות ביתו בצריחות: יי"ט, יי"ט, ודוקא. השיב היהודי לעומתם: טעות טעיתם בכתובת, איניי עוד מוזג מסבאה, אני כבר חנווני בעל מכולת. וכה תענה למחשבות הזרות: איניי עוד מה שהייתי, אני יהודי כשר, אני תלמידו של המגיד ממזריטש, הרפו ממני (ספר 'תורת המגיד', עמוד רמה).

***

יודע האדם, כי אע"פ שנדמה לו שהרהורים רעים אינם חמורים כמו המעשה בפועל, אולם האמת היא שהרהורי עבירה קשים מעבירה, ועל האדם להכיר בעצמו את חומרת עוון המחשבות שאינם טובות, כפי שהאיר לנו הרח"ק רבי אלימלך מליזנסק זיע"א בספרו 'נועם אלימלך', בפרשת השבוע, פרשת צו: "דבר אל אהרן וגו' זאת תורת החטאת וגו' במקום אשר תשחט ועולה תשחט החטאת' (ויקרא ו יח). רצה לומר, שכל דבר ודבר שיש בו נדנדו חטא אך שאינו כאלו כדוגמת הרהור הלב שעולה בא עליו, יאה נחשב בעיניך כאלו נעבית על חטא שיש בו חיוב חטאת. וזהו 'במקום', רצה לומר, באותו דבר ונדנדו חטא 'אשר תשחט ועולה' עלי 'תשחט החטאת' יהיה חשוב בעיניך כאלו נתחייבת חטאת לפני ד', רצה לומר דע לפני מי חטאת ועד היכן הפגם הולך לפני ד' למעלה. ע"ל: והרח"ק הרבי רבי אלימלך זיע"א כתב בצעטיל קטן כמה עצות טובות להזהר מהרהורים רעים. אשרי המתמיד להגות בצעטיל קטן, שהוא עצמו סגולה להיות דבק באלהים חיים, כמו שכתב הרח"ק זיע"א (אות ד'): 'הָרָא מְאֹד וּמְאֹד לְחֹזֵר לְפָעִים בְּכַל מַעַת לֵאמֹר הַצֵּעִיל קָטָן, וְיִפְרָשׁ לִי תַּחֲתָי וְתַּחֲתָי בְּלִשׁוֹן אֲשַׁפְּנוּ, וְגַם בְּסוּמִים חֲדָרֵי שָׁמַיִם (אות ט): הָאֲדָם לֹא נִבְרָא בְּעוֹלָם רַק לְשִׁבְעַת יָמֵי הַשָּׁבָע, לָכֵן יִזְדָּר אֶת עַצְמוֹ לְתַתָּן מְדוּתָיו בְּשֵׁת שְׁמוֹנֶה עָשָׂר יוֹקָא כְּמוֹ שְׁאָבָא וכו'. וְכֵן מִן שְׁבִיעֵי אֵינוֹ מִתְמַיֵּד בְּלַמְדוֹ יִזְגֵּיל אֶת עַצְמוֹ גַּם בְּן אֲרָבָעִים יוֹם וְלִמְדָא יוֹתֵר מִהֲרֵגָל שְׁלוֹ, וְיִסְתַּמַּל בְּכַל פִּעִם קוֹם הַלְמוּד בְּצַעֲטֵיל קָטָן שְׁלוֹ, וּמִשָּׁם וְאִתְּרָג מִן הַשְּׁמַיִם יִנְיָוְרָגָל לְהָיוֹת מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּשִׁבְעֵית מְדוּת הַקְּרִיבָה עַד תַּתָּם.

***

ומצאנו עוד עצה להלחם בהרהורים רעים בפרשת השבוע, כפי שהביא הרמב"ם זיע"א (סידור תפלה למשה, יח): ולמדני זקן אחד כי בעת שיבא לאדם במחשבתו בדברים שאינם הגונים יאמר פעמים הרבה (ויקרא ו יז): 'אש תמיד תונקד על המזבֵּחַ לא תִכָּבֵּר, והוא מטרה המחשבה ומבטל הקושי.

ורמו מופלא על אודות סגולה זו הביא הרח"ק המגיד מקונוץ זיע"א בספרו 'עבודת ישראל' (פרשת משפטים): 'וכי יזיד איש על רעהו

ספיר ויהלום

הארה חסידית לפרשת השבוע

יוסוד הדברים כבר הוא מבואר מהרה"ק בעל התניא תניא קדישא זיע"א (פרק כ"ח) וזה לשונו: ואפילו אם נופלים לו הרהורי תאוות ושאר מחשבות זרות בשעת העבודה בתורה או בתפלה בכונה, אל ישית לב לקרן אלא יסיר דעתו מן כרגע וכו'. אך אף על פי כן אל יפול לבו בקרבו להיות מזוה עצב נבזה בשעת העבודה שצריך להיות בתפלה רבה. אלא אדרבה יתחזק יותר ויוסיף אומץ בכל כחו בהיות השמחה בחדוה ושמחה יתירה בשמואל אל לבו כי נפילת המחשבה זרה היא מהקליפה שבחלל השמאלי העושה מלחמה בבינוני עם נפש אלהית שבו. ונודע דרך הנלחמים וכן הנאבקים יחד כשאחד מתגבר אוי השני ומתאמץ להתגבר גם כן בכל מאמצי כחו. ולכן כשנפש אלהית מתאמצת ומתגברת להתפלל אוי גם הקליפה מתגברת כנגדה לבלבלה ולהפילה במחשבה זרה שלה, ולא טענות העולם שטועים להוכיח ונפילת המחשבה זרה ממכלל איון. ופלתם כלום, שאלו התפלל כראוי ונכון אל היו נופלים לו מחשבות זרות. והאמת היה כדבריהם אם היתה נפש אחת לבדה היא המתפללת והיא המחשבת ומהרהרת המחשבות זרות. אבל באמת לאמתו הן שתי נפשות הנלחמות זו עם זו במוחו של אדם, אבל אחת תורה ורצונה לשמוע בו ולהיות המוח ממולא ממנה לבדה. וכל הרהורי חצה ויראת ממש מנפש האלהית, וכל מילי דעלמא מנפש הבהמית רק שהאלהית מלובשת בה. והוא כמשל אדם המתפלל בכונה ועומד לנגדו עו"ג רשע ומשיח ומדבר עמו כדי לבלבלו, שזאת עצתו בודאי שלא להשיג לו מטוב ועד רע ולעשות עצמו כחרש לו ישמע ולקיים מה שכתוב (משלי כ"ד) 'אל תען כסיל כאוולתו פן תשהו לו גם אתה', כך אל ישיב מאומה ושום טענה ומענה נגד המחשבה זרה, כי המתאבק עם מנוול מתנוול ג"כ, רק יעשה עצמו כלא יודע ולא שומע הרהורים שפגלו לו ויסירם מדעתו ויוסיף אומץ בכח כוונתו. ואם יקשה לו להסירם מדעתו מפני שטרודים דעתו מאד בחקיה, אוי ישמל נפשו לה' ויתחנן לו 'יתברך במחשבתו לרחם עליו ברחמי הרמובים כרחם אב על בנים הנמשכים ממוחו, וככה ירחם ה' על נפשו הנמשכת מאתו יתברך הצילה ממים הזדונים ולמענו יעשה כי חלק ה' ממש עמו.

***

ומידה טובה מרובה, כדבריו המפורסמים של הרה"ק השפת אמת זיע"א א' בפרשת בא (תרמ"ט): בפסוק (שמות י"ב לד) 'משארותם צרורות בשמלותם', אמרו במכילתא וכי לא היה להם בהמות רק לחבב את המצוה עיי"ש. כי הנה עיקר תכלית המצוה להיות נשאר ממנה השימה באדם, כמו שכתבתי במקום אחר פירוש (משלי ב' א) 'ומצוית הצפון אתך', כאשר עושים המצות רוב אהבה ותשוקה נשארת הארת המצוה בנפש האדם, וכמו שאמרו צדיק זכותיו חקוקין על עצמותיו. וזה שהיה שירי מצוה ומרור צרורות בשמלותם, רמז על הלבוש שנעשה על ידי המצות. וכן מה שדרשו חז"ל בפסוק 'ויקחו להם', למה הקדים לקיחת הפסח, לפי שהיו בני ישראל ערום ועיריה מן המצות עיי"ש. והענין הוא כי וודאי עיקר המצוה היא צורך גבוה, וצריך האדם לעשות המצוה לשם שמים בלבד. אבל הכנת המצוה והתשוקה קודם המצוה ולאחריה, מצד זה נעשה מלבוס הנפש שהמצוה נותנת ברכה לפניה ולאחריה, וכמו שכתבתי במקום אחר **ממה שאמרו חז"ל (יומא ט"ז) הרהורי עבירה קשין מעבירה, כמו כן הרהורי מצוה טובים מנוף המצוה.** והיינו כי הגם שעיקר פגם העבירה בשורש היא בעשייתה, אבל הקלקול אל נפש האדם מרובה ביותר על ידי הרהור עבירה. וכן הוא במצוה. אשר עיקר המצוה צורך גבוה, אבל רוב הרהורו והתשוקה אל המצוה מתקן נפש האדם.

להרגו בערמה' וגו' (שמות כא ד). מכאן נוכל למצוא הרמז מה שכתב בסידור האר"י ז"ל כי **הרמ"ק קיבל מפי אליהו ז"ל לבטל מחשבה זרה לומר פסוק 'אש תמיד תוקד על המזבח' עיין שם.** ואפשר לפי זה לפרש הפסוק זה: 'וכי יודי איש, הוצר הרע. לע' רעהו', הוא היצר טוב שהם יחדיו שבו של אדם. 'להרגו בערמה', במחשבה ערמונית וכוזבת. אז, 'מעם מזבח תתקנו למות', דהיינו הסגולה לומר הפסוק אש תמיד תוקד על המזבח כנ"ל, ויעבור רוח הטומאה מן הארץ.

***

לאברך שסבל מאד ממשבות זרות שטרדו אותו בעת תפלותיו, אמר הסבא קדישא משפולי זיע"א: אתן לך סגולה טובה למלחמה במחשבות הזרות, מובא בשם האר"י הקדוש זצוק"ל לומר לפני התפילה את הפסוק (ויקרא ו'): 'אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה', ולהתכוון באמירתו לפשוטם של דברים: הרי כל האדם דומה למזבח בו יוקדת אש תמיד, הן אש גשמית המחממת את דם הגוף והן אש רוחנית אש התאוות. בתפילתך עליך להקפיד שתוקד אש התמיד בכל עת אש התפילה, היינו שתתפלל בהתלהבות שלחבת **יה. אוי מטיח אני לך שיקויים בך 'לא תכבה' שאש זו לא תדעך באמצע התפילה וממילא לא יבלבלוך המחשבות הזרות** (ספר 'איש הפלא', עמוד כ"ג)

***

ויש הוסיף על האמור מדברי הרה"ק השפת אמת זיע"א, אם כי לא זכיר כאן עצה זו להדיא, נראה שדבריו מכוונים לעניין זה (צו תה"א): **וברשיי ז"ל 'אש תמיד תוקד', אש שנאמר בו תמיד שמדליקין בו הנרות וכו'. יש לומר גם כן דכתיב (משלי י"ג) 'נר מצוה ותורה אור', והוא כנ"ל שהדלקת המצוה על ידי התורה לדבק ולהכריז המצוה בשרשה בתורה כנ"ל, שנאמר בה 'תמיד' דכתיב (יהושע ח' ח) 'הגית בו יומם ולילה' וגו'. ומסיים רש"י אף היא מנובח החיצון תוקד וכו', דהנה כתיב (ויקרא ו' ב) 'היא העולה על מוקדה' וגו', ובווה"ק מחשבה רעה לאוקרא לה וכו' ובער עליה הכהן וכו', פירוש דבריו, כי יש הבערה ושלחבת העולה מאליה בלב האדם על ידי התעוררות נפשו בראותו גודל חסדי השי"ת שנושה עם כל איש ישראל בכל רגע ורגע בכל העניינים. וזה שאמר 'ובער וגו' הכהן וגו' בבוקר בבוקר', שהוא בחינת חסד ובוקר שמבורר חסדי השי"ת שחסד אל כל היום. **ועל ידי התעוררה אהבה אמיתית נשרף כל מחשבות והבלים, כי באמת עשה היעוצרות לדורות המחשבות רעות הוא רק מן האהבה תלהבות תמיד בעת ורצון לעבודתו יתברך, ממילא נתבטלו כל ההבלים,** וזה עבודת האדם תמיד כל היום והלילה. ועל ידי זה כשעושה המצוה יכול להיות בדביקות באמת באור התורה כנ"ל. וכל זה בא על ידי שמירת הרצון כל היום כנ"ל. והיא העולה שר"י אף היא מנובח החיצון תוקד וכו'. וזה שאמר 'היא העולה' כי על ידי זה יש גם כן עליה למחשבה רעה בעצמה, שהרי זוכה על ידי זה לבוא לדביקות אור עליון כנ"ל. וזה שנאמר 'היהם את הדשן', שיש הרמה ועליה על ידי זה כנ"ל.**

***

עוד כתב בשפת אמת (תרמ"ד): ובאמת אמרו אין ביעור חמץ אלא שריפה. וכן הרמז כי זה הביטול בלב מרוב הלהבות הרצון להשי"ת, נשרף ומתבטל מחשבה זרה, כענין (אבות פ"ד מ"ד) 'לבטל רצונך מפני רצונו, מפני רצונו דייקא, מרוב אהבה ודביקות וכלות הנפש לעשות רצון השי"ת, עד שכל הרצונות יתבטלו כהמם דונג מפני אש.

***

והיה הגה"ח ר' גדל אייזנער זצ"ל ממשיל 'הרהור עבירה' לאפר הסיגריה הנופל על בגד, כמו מתעסקים בו הרע הוא משאיר כתם, אך אם נופשים עליו ומעפיים אותו, הרי הוא כאבק פורח וכחלום יעוף.